tu prosequamur, per Encyclicam hanc Epistolam nostram, qua fieri poterit brevitate, tum eorumdem Decessorum nostrorum, tum nostram hac super re mentem, sensusque aperiemus: quibus quidem, præter obedientiam, quæ eisdem debetur, ratione auctoritatis, à qua, velut à fonte dimanant; aliud etiam nescio quid majoris ponderis inest, materiæ ipsius nomine, quæ eorum objectum est, quæque in quæstione versatur; cum omnis hujusmodi res ab Apostolicis Privilegiis dependeat, quorum explicatio privativo jure Summis Pontificibus reservata est, cumque eadem præcipuam normam desumere debeat ex intentione illius, à quo concessio facta est, cujus sensus concedenti semper, quam alii cuilibet notior esse debet; adeò ut quidquid à vobis secundum ea, quæ in Encyclica hac Epistola nostra continentur, ordinabitur, & statuetur, id pro exequendis Summorum Pontificum præscriptis præstitum esse dicendum sit; cujus rei gratia Apostolicorum Delegatorum qualitatem, & auctoritatem Fraternitatibus Vestris additam esse censendum est; quam etiam, quatenùs opus sit, Nos ipsarum præsentium Litterarum tenore Vobis ad hujusmodi effectum concedimus, & impertimur.

§. 1. Nihil sanè expositum Nobis est, quod ad ea pertineat Sacella, quæ in Episcopalibus Palatiis vestris habetis, pro Missa, vel per vos, vel per alios celebranda, aliave quapiam sacra Functione, quæ officii, ac dignitatis vestræ propria sit, obeunda; de quibus latè disserere Nobis perfacile esset, nisi hoc à proposito nostro alienum foret. Quarè duo tantummodò vetusta Sacellorum exempla indicavimus, quæ Episcopi in proprio Episcopio à publicis Ecclesiis distincta, ac separata habebant, in quibus Sanctum Missæ Sacrificium celebrabant. Horum primum Sacellum est S. Casii Episcopi Narniensis, de quo S. Gregorius *in Homilia* 37. *super Evangelia* narrat, quod licet gravi morbo opprimeretur, *in Oratorio Episcopii sui Missas fecit*, tam ut propriæ, quam ut eorum, qui illum visitatum adveniebant, devotioni satisfaceret. Alterum exemplum est S. Joannis Eleemosynarii Episcopi Alexandrini, qui, sicut in Actis ipsius à Leoncio scriptis deprehenditur, illos coarguens, qui, Missa nondum peracta discedebant, quum ipse ad eamdem celebrandam in publicam Ecclesiam se conferebat, dicere in more habebat: *Ego propter vos descendo in Sanctam Ecclesiam, nam poteram mihimet facere Missas in Episcopio.* Prædictum exemplum legere est apud Thomassinum *de Veteri, ac nova Ecclesiæ disciplina part. 1. lib. 2. cap. 93. num. 6.* Alia exempla in opere *de Oratoriis privatis* inscripto *cap. 6.* collecta reperiuntur (quod opus novissimè à Joanne Baptista Gattico Canonico Lateranensi Romæ in lucem editum est) per quæ Episcoporum jus circa Sacella in propriis Episcopalibus Palatiis habenda validis fundamentis innixum comprobatur.

§. 2. Huic quidem juri Sacrum Tridentinum Concilium nulla ratione derogavit; quippe quod tantummodò *Sess. 22. de Observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, propter multa quæ parum decenter fieri identidem contingebat, Episcopis præcepit, ne Sæcularibus, ac Regularibus Missam celebrare permitterent *privatis in Domibus*, & extra Ecclesias, aut Oratoria publica, quæ Divino cultui destinata essent; quod nullam cum Capellis, quæ in Episcopalibus Palatiis sunt, rationem habet, quum hæc sub privatarum domorum nomine nunquàm censeri possint. Id pluries à Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium ejusdem Concilii Tridentini Interpretum, in aliquod ejusdem Resolutionibus, validis rationibus innixis, declaratum est, quas Nos in nostro *de Sacrificio Missæ* Tractatu retulimus, *Sess. 2. §. 45. & seq. Latinæ edit. Patav.* Nos enim, tunc etiam cum *in minoribus* constituti, opus aliquod inscriberemus, illud præcipuè Nobis gloriosum duximus, ut nulla in parte à Romanæ Curiæ Tribunalium Sententiis recederemus, quibus ut plurimum à Pontificiis Oraculis auctoritatis robur accedit.

§. 3. Illud tantummodo de hujusmodi Episcoporum privilegio dici poterat, quod cum idem ad Sacella, quæ in Episcopiis sita sunt, restringeretur, nullo modo Episcopis favere poterat, tum cum iidem extra proprias domos versarentur, cum Visitationem obirent, sive cum iter haberent; adeo ut, cum vel Missam celebrare, vel eidem interesse vellent, ad publicas Ecclesias se conferre cogerentur, vel à locorum Ordinariis veniam petere, ut sibi liceret, vel Missam celebrari facere, vel ipsi eamdem celebrare, in illa habitatione, in qua fortè diversarentur.

§. 4. Verum recol. mem. Prædecessor Noster Bonifacius Papa VIII. in Decretali sua: *Quoniam Episcopi, de Privilegiis, in Sexto*, male factum reputans, Episcopos sine rationabili causa Missam quotidiè non celebrare, aut eidem non interesse, eisdem concessit, ut etiam extra propriam Diœcesim Altari portatili, seu viatico uterentur: *Præsenti Constitutione indulgemus iisdem, ut Altare possint habere viaticum, & in eo celebrare, aut facere celebrari ubicumque absque interdicti transgressione illis permittitur celebrare, vel audire Divina.* Dignum animadversione verbum est, *Ubicumque*, quod quidem procul dubio loca etiam, quæ extra Diœcesim sita sunt, comprehendit.

§. 5. Præcipuam etiam animadversionem dictæ Congregationis Concilii Resolutiones merentur, cum ad Quæstum eidem propositum, num videlicet Episcopus, qui extra propriam Diœcesim est, ad utendum Privilegio Altaris Viatici, petere ejus rei veniam ab Episcopo Locali teneatur; minimè eum teneri respondit; alioqui frustratorium Bonifacii VIII. Privilegium fuisset; quoniam illius Pontificis ætate antiquum Jus in suo vigore perstabat, cui, quemadmodùm mox dicetur, à Concilio Tridentino postea derogatum fuit, secundum quod Episcopi facultatem concedebant Missam in privatis Domibus celebrandi. Similiter, cum eidem Congregationi alterum quæsitum propositum fuisset: num privilegio per Bonifacium VIII. Episcopis concesso, vel Tridentinum Concilium, vel Pontificis Pauli V. Decretum, de quo pariter mox dicetur, præjudicium ullum attulissent; nihil pariter Privilegio illi detractum fuisse respondit: cum tam in Concilio, quam in citato Decreto, sublata quidem Episcopis facultas fuerit, qua aliis licentiam in privatis domibus Missam celebrandi concedere possent, verum nequaquam juribus illis expoliati remanserint, quæ proprias personas respiciunt, quæque eorumdem dignitatis, atque caracteris propria sunt. Prædictæ Resolutiones à Nobis referuntur in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ* latinæ editionis Patavinæ *Sect. 2. §. 42.* nec non in Commentariis bon. mem. Cardinalis Petra ad Constitutiones Apostolicas *tom. 4. super Constitutione 2. Urbani V. n. 15. & seq.* & à Gattico in recenti ejusdem Tractatu *de Oratoriis domesticis in tit. de Usu Altaris portatilis. cap. 12. num. 1. & seq.*

§. 6. Tam verum est, quam quod verissimum, nullam rem majus præjudicium Privilegiis afferre, quam abusum eorumdem; quod quidem satis superque pro verò comprobatum fuit, etiam in casu hujus Privilegii Altaris portatilis, quod concessum Episcopis est, & quod post Concilium Tridentinum, ac Paulinum Decretum illæsum remansit. Certis indiciis compertum fuit, quosdam Episcopos eodem abuti, qui vel intra, vel extra Diœcesim, ad Laicorum se domos conferebant, atque in iis, vel ipsi Missam celebrabant, vel, ut ibidem plures celebrarentur Missæ, faciebant, idque nulla necessitate urgente, sed ad eum tantum finem, vel ut proprium Privilegium ostentarent, vel ut Laicorum petitioni satisfacerent. Cum hujusce inconvenientis notitia ad Concilii Congregationem pervenisset, non prætermisit hujusmodi excessum prohibere, ejusdemque abusus corrigendi

di curam Archiepiscopis committere, si quando factum in locis eorum jurisdictioni subjectis contigisset. In Codicibus Actorum, seu Regestis Congregationis prædictæ *lib. 48. Decretorum, fol. 471.* Resolutiones ipsæ referuntur. Quia tamen nihilominùs malum invalescebat, à felicis recordationis Prædecessore nostro Clemente Papa XI. die 15. Decembris 1703. sequens Decretum publicatum fuit, in quo postquam inconveniens expositum fuit, nimirum: *Episcopi etiam in aliena Diœcesi extra Domum propriæ habitationis in privatis Laicorum Domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut per plures è suis Capellanis vivificam Christi Hostiam immolant*, ad remedium gradus fit: *Ad abusus hujusmodi eliminandos, &c. Sanctissimus Dominus Noster, &c. expressè declarat, Episcopis, & his majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, neque sub prætextu Privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quocumque titulo, ullo modo licere extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortiùs intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere.*

§. 7. Magni hujus Pontificis menti ille tantummodò finis in hoc propositus fuit, ut abusus tollerentur, numquam autem ut recto Privilegii usui quidquam detraheretur. Et quia relata verba prohibitiva, utpote nimis ampla, & effrænata, cuipiam præbere ansam poterant affirmandi, non licere Episcopis uti Privilegio Altaris portatilis, tum cum vel Diœcesim visitant, vel iter faciunt, aut alia justa de causa, extra residentiam sunt, atque in Laicorum domibus morantur; illato de hujusmodi re sermone in Congregationibus, quæ sub Innocentio XIII. immediato Clementis ejusdem Successore, habitæ fuerunt, quarum Nos tunc *in minoribus* existentes, à Secretis fuimus, opportunum factu judicatum est, ut ea, quam mox subjicimus, Declaratio fieret, quæ postea inserta fuit in ejusdem Innocentii Litteris incipientibus: *Apostolici Ministerii*, quas idem Pontifex pro constituendo in Hispaniarum Regnis bono Ecclesiasticæ disciplinæ regimine condidit, quasque etiam ejusdem Successor Benedictus XIII. *in forma specifica* confirmavit, & ut in omnibus locis pro regula, ac norma haberentur in Appendice Concilii Romani à se celebrati voluit insertas, ipsam verò declarationem inter ejusdem Concilii decreta retulit Tit. XV. cap. III. in quo quidem Concilio Nos quoque ad Sacrorum Canonum Interpretationem adhibiti fuimus. Declarationis verba Nos etiam hic libenter apponimus: *Declaramus, quod, cum in prædicto Decreto*, de Clementis XI. Decreto sermo est, *statuatur, non licere Episcopis extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere; hujusmodi prohibitio intelligenda non sit de domibus, etiam Laicis, in quibus ipsi Episcopi fortè, occasione Visitationis, vel itineris, hospitio excipiantur; ut nec etiam quandò Episcopi in casibus à jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicæ licentia, absentes à domo propriæ ordinariæ habitationis, moram idcircò faciant in aliena domo per modum similis habitationis; his enim casibus licita iis erit erectio Altaris ad effectum prædictæ celebrationis, non secus, ac in domo propriæ ordinariæ habitationis.*

§. 8. Optimum factu judicavimus in Encyclica hac Epistola Nostra exponere Vobis hæc, quæ ad Fraternitates Vestras præcipuè pertinent, nimirum quantum vobis concessum est quoad Sacella, seu Capellas, quæ in Episcopalibus Palatiis vestris sunt; quantum item Vobis in alienis domibus, & extra vestram Diœcesim facere permissum est; causas etiam Concessionum, ac Privilegiorum, indicavimus, necnon eorumdem abusus, atque abusuum prohibitiones apposuimus; tum ut Vos discrimen agnoscatis, quod intercedit inter Capelias Episcopalium Ædium vestrarum, per quas non minus spirituali consolationi, & commodo vestro, quam dignitatis vestræ decori providetur, & privata Oratoria in domibus Laicorum, sive intra, sive extra Diœcesim vestram, in quibus aliquando Vobis, pro præcipuo fine hujusmodi commodi, & consolationis vestræ, Privilegio Altaris erigendi, ac celebrandi, vel celebrari faciendi, uti licet; tum verò etiam, ne fortè, cum Vos contra abusus privatorum Oratoriorum in domibus Laicorum invigilare debeatis, redargutioni illi obnoxii sitis, quod alienos in aliorum domo defectus dum corrigitis, interim vestræ domi, atque in propria agendi ratione excessus adhibeatis. Ideoque ad privatorum Oratoriorum propositum, quæ in Domibus Laicorum sunt, gradum facientes aliqua præmittemus.

§. 9. Primum quidem est, privatorum Oratoriorum in dictis domibus usum ab antiquo tempore repetendum esse; cum constet, Apostolos Sacra Mysteria privatis in domibus celebrasse, eumque morem persecutionum tempore servatum fuisse, quemadmodùm Christianus Lupus *in suis notis ad Canones Trullanos* appositè animadvertit. Alterum autem privata Oratoria in domibus Laicorum, subsequentibus etiam sæculis fuisse, cum persecutiones jam cessassent; cum in Sacramentario Gallicano, quod Mabillonius *tom. 1. Musæi Italici* impressum edidit, *Collecta* legatur, quæ recitanda erat in Missa, quæ celebratur *in domo cujuslibet*; nec ad hujusmodi quidem assumptum aliæ deficiunt probationes quas Nos in Tractatu nostro *de Sacrificio Missæ, sect. 1. §. 10.* cum cura colligere studuimus. Tertium porrò est, de tollendis hujusmodi Oratoriis privatis in domibus Laicorum, seu potiùs facultatibus Missam in ipsis celebrandi, pluries cogitatum esse. Nihil de Justiniani Novella 58. dicemus, in qua, ne in domesticis Oratoriis celebraretur, lege interdixit, tantummodo permittens, ut in eisdem oraretur; nihil præterea de Novellis 4. & 15. Leonis Sapientis, qui prohibitionem sustulit, asserens, adeò tum privata Oratoria multiplicata fuisse, in quibus Missæ celebrarentur, ut non solum optimates, sed mediocris etiam conditionis homines in suis domibus eadem haberent. Quod vero spectat ad ea monumenta, quæ proxima temporibus nostris sunt, satis erit illa indicasse, quæ in dicto Tractatu *de Sacrificio Missæ loco superius citato* à Nobis allata fuerunt.

§. 10. Quartum, quod licet fere semper in Laicorum domibus privatorum Oratoriorum usus habitus fuerit, in quibus Missa celebrabatur; semper tamen Episcoporum licentia necessaria fuit: Ad quam concedendam ipsi valde faciles plerumque erant: *Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda censemus.* Verba sunt *Can. Missarum de Consecrat. dist. 1.* Hæc autem facilitas, propter quam interdum factum est, ut Oratoria domestica, licet frustra, prohiberentur, multo magis in usu fuit in Ecclesia Orientali, ob id potissimum, quod in Ecclesiis Græcorum nonnisi unicum Altare erat, & postquam una super ipso Missa celebrata esset, altera per eumdem diem celebrari minimè poterat. Balsamon *in Commentariis ad Canones Trullanos* testatur, quod sine ulla alia formula, impertita ab Episcopo censebatur Sacerdoti licentia celebrandi Missam in privatis Laicorum Oratoriis, quoties super Mappis ab Episcopo consecratis celebraret.

§. 11. Postremum autem, quod dicim, illud est. Quum post varios sermones in Sacro Concilio Tridentino hac de re habitos (quod Concilium, tam magna cum Polonici Regni gloria, tanto plausu acceptatum fuit, opera Cardinalis Osii, & Nuntii Commendonii, in Magno Conventu habito coram Rege Sigismundo Augusto, quemadmodum in ipsius Concilii Historia per Cardinalem Pallavicinum conscripta *lib. 24. cap. 13.* videre est) *in sess. 22.* in Decreto *de Observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, sequenti modo statutum, & ordinatum fuerit: *Neve patiantur*, de Episcopis sermo est, *privatis in domi-*

but, atque omnino extra Ecclesiam, & ad Divinum tantum cultum dedicata Oratoria, ab iisdem Ordinariis designanda, & visitanda, Sanctum hoc Sacrificium à Sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi, cum adjecta derogatione cuilibet privilegio, exemptioni, & consuetudini, *non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque*; ex eo factum esse, ut non amplius Episcopis facultas sit concedendi usum Oratoriorum privatorum in domibus Laicorum, causa in iisdem Missam celebrandi; cum licentia, quæ ab ipsis daretur, celebrandi Missam in Oratoriis privatis, neutiquam stare posit cum præcepto à Concilio eisdem ipsis imposito, ne id permittere debeant; ac proindè prædictum Jus ad Sanctam Sedem devolutum fuisse, quoniam circumstantiæ temporum, & Oratoriorum privatorum in Laicorum domibus dilatatio minimè permittebant, ut eadem prorsus abolerentur. Atque hujusmodi semper fuit Conciliaris Textus intelligentia, quam tradidit Congregatio Concilii, privata ejusdem interpres; quæque etiam à fel. record. Prædecessore nostro Paulo Papa V. in Epistola Enciyca anno 1515. ad omnes Episcopos expedita, approbata fuit; quæ quidem Epistola tum apud varios Auctores, tum etiam *in citato Tractatu nostro de Sacrificio Missæ sect.* 2. §. 42. impressa reperitur. Et in ea quidem alia quæcumque Verborum Concilii intelligentia reprobatur, multaque de irreverentia erga Missæ Sacrificium dicuntur, cui nimia Episcoporum facilitas in concedenda licentia sine ulla limitatione, aut cautela, non parum fomenti præbebat. Denique in eadem ita concluditur: *Facultatem hujusmodi licentias dandi, ipsius Concilii Decreto, unicuique ademptam esse, tolique Beatissimo Romano Pontifici esse reservatam.*

§. 12. Postquam Jus concedendi Oratoria in privatis Laicorum domibus Sedi Apostolicæ reservatum fuit, dici vix potest quantum curæ ac diligentiæ adhibitum sit prorecto ejusdem moderamine. Qua de re in Archivo Congregationis Concilii, cujus olim Secretarii munus Nos ipsi, antequam ad majores Dignitates ascenderemus, plures per annos gessimus, authentica documenta reperiuntur. Hæc tandem pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis Litterarum in forma Brevis, quæ conceduntur, colligere licet: Oratorium scilicet parietibus, per quos ab omnibus aliis domesticis usibus segregetur, extructum esse debere; idem prius vel ab Episcopo, vel ab alio, cui ipse vices suas delegaverit, visitandum esse, inspiciendi gratia, num decens, & apte compositum sit, & num aliquid eorum, quæ necessaria sunt, in eodem desit; ut Episcopus sit, qui celebrandi Missam licentiam impertiatur, & quod licentia hujusmodi secundum rationabile illius arbitrium perduret; nec plures in die, sed unica tantùm Missa in Oratorio celebretur; & quod hæc Missa celebretur à Sacerdote vel Sæculari, vel Regulari dummodo Sæcularis ab Episcopo approbatus sit, Regularis autem licentiam habeat à suo Regulari Superiore; ne Missa celebrari possit diebus solemnibus Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini Nostri JESU-CHRISTI, & aliis solemnioribus diebus, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniæ, & Ascensionis Domini, Annuntiationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, necnon Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Titularis Ecclesiæ Loci: Exprimuntur personæ, quarum præsentia necessaria est, ut in privato Oratorio Missa celebrari possit; aliæ item, quæ, dum supradictis præsentibus Missa celebratur, eidem interesse possunt, & Ecclesiastico præcepto satisfacere; denique declaratur, omnia sine Parochialium jurium præjudicio fieri debere,

§. 13. Atque hæc sunt, quæ in consuetis privatorum Oratoriorum Brevibus continentur. Quædam vero alia expediri contingit Brevia, quæ extraordinaria sunt: ut cum exempli gratia, justis cuipiam de causis concessio fit, ut secundam Missam celebrari facere possit, vel ut eadem aliquanto citiùs, aut aliquanto seriùs eo temporis limite, seu termino celebretur, qui in Rubricis præfixus est; vel etiam in diebus exceptis; & alia hujuscemodi. Cum autem interdum tam circa Brevia privatorum Oratoriorum prioris speciei, quam circa alia, ac generatim super omnibus controversiæ exortæ sint; Apostolica Sedes per hujusmodi occasiones opportunis rationibus super hoc providere non prætermisit.

§. 14. In ordinariis Brevibus, ut plurimum duobus Conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur; exprimiturque, ut Missa celebrari posit tum iisdem præsentibus, tum eorum filiis, consanguineis, atque affinibus, qui una cum ipsis in eadem domo habitationem habent. Numquam exorta difficultas est, an cum aut Vir, aut Uxor Missæ intersunt, si consanguinei, & affines, qui in eadem domo habitant, præsentes pariter adsint, Ecclesiastico præcepto diebus Festis satisfaciant; id tamquàm tutum, ac Brevis litteræ cohærens habitum est. Summa autem difficultatis eo semper rediit, ut despiceretur: num, cum neuter Conjugum adsit, sed unus ex consanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, posset eo jubente in privato Oratorio Missa celebrari; & num alii, qui in domo illa habitant, consanguinei, & affines, eamdem audientes Festo die, Ecclesiastico præcepto audiendi Missam satisfaciant. In hoc autem divisæ de more Auctorum opiniones erant; verum cum hujusce difficultatis punctum in Congregatione Concilii *die* 3. *Decembris* 1740. in causa, cujus inscriptio erat *Marsicen. Oratorii*, propositum, ac discussum esset; decisum fuit, non posse in privato Oratorio Missam celebrari, nisi Indultariorum præsentia ibidem haberetur; quod idem est ac si dicatur, Viri, vel Uxoris, ad quod Breve directum erat; quemadmodùm *in tom.* 9. Resolutionum Concilii *anni* 1740. *ad pag.* 89. & *seq.* videre est.

§. 15. Cum Decreti autem hujusce facta Nobis relatio esset, idem per Nos *sub die* 7. *Januarii* 1741. confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujusmodi Brevibus, in quibus certis, ac determinatis personis concessio fit, unam in privato Oratorio Missam celebrari facere possint, quæ Missa pro filiis, consanguineis, & affinibus valeat, majoris claritatis gratia subjecta clausula adjungatur: *Volumus autem, quod nati, ac consanguinei, & affines prædicti unicam dictam Missam, vobis quidem præsentibus, audire tantummodo, numquam verò celebrari facere audeant.* Ut autem, quæ indultariæ personæ sint, facilè agnosci posset, sine quarum præsentia Missa celebrari non potest, neque, qui eamdem audit, præcepto satisfacit; adjunximus, ut pro Indultariis personis illæ haberentur, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatæ forent, cum ad easdem ipsas Breve dirigatur.

§. 16. Nos ab hujusmodi norma minimè recedimus: verùm quia aliqua interdum in corpore Brevis persona nominatur, qua præsente, conceditur, ut Missa celebrari possit, & quod alii affines, consanguinei, vel familiares eamdem audientes, præcepto satisfaciant, etiamsi prædicta persona in Fronte Brevis minimè nominetur; hinc est, quod, firma semper ea regula manente, ut possit in privato Oratorio Missa celebrari, dum aliqua ex Indultariis personis adsistit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatur; dicimus, posse Missam celebrari, etiamsi nulla earum personarum præsens adsit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominantur, dummodò illa præsens sit, cum in Brevis corpore nominatim, & expressè facultas tribuitur, ut possit in privato Oratorio tum cum ipsa adsistat, facere ut Missa celebretur.

§. 17. Atque ut res exemplo magis pateat: Datur Viro, & uxori facultas faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur, atque ad hos Breve dirigitur. Hic autem Vir superstitem habet Matrem; hæc verò in Fronte, seu Inscriptione Brevis minimè nominatur; verùm cum in Brevis corpore dicatur, quod ipsa quoque Mater eamdem Missam celebrari facere possit, & valeat; id sufficiens est, ut sola Matris præsentia adhibita, Missa in Oratorio celebrari possit, etiamsi Mater in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominata non sit. Quæ hactenus dicta sunt, in hujusmodi generis Brevibus indicantur; verùm curæ Nobis erit, ut in posterùm felicius etiam, & sine ulla confusione exprimantur.

§. 18. In consuetis sive ordinariis Brevibus, solemnes, quemadmodùm dictum est, dies excipiuntur, quos inter Natalis Christi Domini dies recensetur, in quo tres à quolibet Sacerdote Missæ celebrantur. Interdùm illi, qui privati Oratorii Breve habet, extraordinarium Breve conceditur, in quo eidem, valetudinis causa, Missam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujusmodi Brevibus de unica tantum Missa sermo sit; orta difficultas fuit: num possent die Natalitio à Sacerdote, qui in ipso celebrabat, tres Missæ celebrari, de quo cum Nos eo tempore, quo Concilii ejusdem à Secretis eramus peculiarem Dissertationem conscripsissemus, atque in lucem edidissemus, *sub die* 13. *Januarii anni* 1725. resolutum à Congregatione fuit, quod à Sacerdote tres Missæ celebrari possent quemadmodùm *tom.* 3. Thesauri Resolutionem *pag.* 109. & *seq.* & *pag.* 116. videre est.

§. 19. Reliquum est, ut de Sacris Functionibus dicatur, quæ in his Oratoriis fieri possunt, quæ in domibus privatorum sunt, & in quibus non plures, quam unicam tantum Missam celebrari permissum est, nisi cum fortè cuipiam ex speciali gratia concessa facultas esset faciendi, ut secunda celebretur. Quod ad Baptismatis Sacramentum attinet, jam in Viennensi Concilio sub Pontifice Clemente V. decretum fuit, ne Baptismus in aliis locis conferri posset, preterquam in Ecclesiis, in quibus Sacri hujus Lavacri Fontes reperiuntur, nisi cum casus necessitatis adesset, aut cum de Regum, vel Principum filiis ageretur, quemadmodùm in Clementina unica *de Baptismo*, & *ejus effectu*, videre est.

§. 20. Quod autem Sacramentum Pœnitentiæ respicit, jam in Rituali Romano sub Titulo *de Sacramento Pœnitentiæ*, cum de Sacerdote sermo fit, qui Confessiones audit, statutum fuit: *In Ecclesia, non autem in privatis ædibus, Confessiones audiat, nisi ex causa rationabili, quæ cum inciderit, studeat tamen id decenti, ac patenti loco præstare.* Rituali à Pontifice Paulo V. confirmatum fuit. Et magnus Ecclesiasticæ disciplinæ Instaurator Sanctus Carolus Borromæus tum in Instructione Sacramenti Pœnitentiæ, tum in Monitis ad Confessarios, atque in primo suo Provinciali Mediolanensi Concilio, id inculcare non prætermisit, quemadmodum in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, editionis Civitatis ejusdem *part.* 1. *pag.* 11. *part.* 4. *pag.* 520. *eadem part.* 4. *pag.* 761. & *pag.* 773. videre est; *pag.* autem 775. Superioribus Regularium inculcat, ut id à Subditis eorum exactè adimplendum curent. Cum autem à prædictis Confessariis Regularibus prolata in medium facultas esset audiendi ubique Confessiones Fidelium, quam sibi ea ratione asserebant, quod in Pontificis Clementis X. Bulla: *Superna*, nulla loci limitatio fieret; idem ipse Pontifex declaravit, *nullam facultatem* (in prædicta Constitutione sua) *fuisse tributam Regularibus audiendi Confessiones Sacramentales in privatis domibus, ac proindè minimè licere eisdem Regularibus cujuvis Ordinis, &c. Sacramentum Pœnitentiæ administrare in domibus privatis extra casus à Jure permissos.* Quod decretum cum Præsulis Fagnani subscriptione editum, variis in locis impressum est; ut in Appendice ad Synodum Fulginatensem, quæ à bon. mem. Josaphat Baptistelli Civitatis ejusdem Episcopo anno 1722. celebrata fuit.

§. 21. Quod pertinet ad Communionem Paschalem, quæ ab unoquoque Catholico Paschatis tempore recipienda est, ex præscripto tum Decreti Concilii Lateranensis *in cap. Omnis utriusque sexus, de Pœnitentiis, & remissionibus*, tum Concilii Tridentini *sess.* 13. *cap.* 8. *can.* 10. nemo est, qui ignoret, præceptum hoc in propria Parochiali Ecclesia adimplendum esse, aut in alia Ecclesia cum proprii Episcopi, vel Parochi licentia, secundum varias Diœcesum consuetudines. Porrò fel. record. Prædecessor Noster Paulus Papa IV. Fratribus Minoribus privilegium concessit, ut Sacram Eucharistiam omnibus Christifidelibus in eorum Ecclesiis distribuere possent, excepta tamen die Paschatis Resurrectionis; atque hoc privilegium à sanctæ memoriæ altero Prædecessore Pio V. *per Communicationem*, ut dicitur, ad omnes Regulares extensum fuit.

§. 22. Verum quia secundum præcedentem Eugenii IV. Constitutionem, Paschale tempus, intra quod Communionis præceptum adimplendum est, à Dominica Palmarum initium habet, ac Dominica in Albis terminatur; cum exortum dubium fuisset, num licitum Regularibus foret intra præscriptum eorumdem dierum terminum Sacram Eucharistiam Fidelibus in eorum Ecclesiis distribuere; resolutum fuit; die Paschatis nemine distribui posse, ne illis quidem, qui intra Sanctiorem Hebdomadam Paschali præcepto in propria Parochiali Ecclesia satisfecissent; posse quidem Regulares aliis Paschalis temporis diebus Fideles in eorumdem Ecclesiis Sacra Eucharistia reficere; hac tamen conditione, ut Communione refecti scirent, non ideò se à præcepto illo exemptos esse, ut Paschalem in propria Parochiali Ecclesia Communionem recipere deberent. Illustria Congregationis Concilii Decreta sunt quibusdam in Causis, Senonensi videlicet, Burdegalensi, & Mechliniensi, quæ à Nobis in nostro *de Synodo Diœcesana* Tractatu *lib.* 7. *cap.* 24. *num.* 3. relata sunt.

§. 23. Extra Paschalem verò Communionem, cum in Sacro Tridentino Concilio *sess.* 22. *cap.* 6. *de Sacrificio Missæ*, quæ subjicimus verba legantur: *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quod ad eos Sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret*, non defuit qui ex iisdem verbis deduceret, quod certè, & clarè indè consequatur, ut in privatis Oratoriis, quandò in ipsis celebrandi Missam facultas est, distribui Eucharistia possit iis, qui Missæ præsentes adsunt; neque ad hoc præstandum ullo particulari Indulto opus sit. Super hujusmodi quæstionis capite Nos *in nostra Institut.* 34. §. 3. disseruimus, inter eas, quas tum, cum Bononiæ resideremus, Ecclesiæ illius Archiepiscopatum gerentes, publicavimus, quas quidem institutiones cum Italico Sermone edidissemus, posteà Romæ latinè redditæ, atque impressæ sunt. Ibi autem expositam paulo ante opinionem retulimus, verùm aliam esse subjungimus, quæ Episcopi licentiam requirit, ut qui domesticum Oratorium domi habet, dum Missæ in eodem interest, communicare possit. Hujusmodi opinio tum bono rerum ordini, tum Romanæ etiam consuetudini, sive praxi cohærens Nobis visa est; ac proindè ordinavimus, ne in privato Oratorio recipi Communio possèt ab iis, qui in eodem Missæ intersunt, quam, vel Sæcularis Sacerdos, vel Sacerdos Regularis celebraret, nisi vel nostram, vel Generalis Vicarii nostri licentiam obtinuiset.

§. 24. Neque etiam in præsens voluntas Nobis, aut ratio est, cur ab hoc Systemate recedamus. Siquidem, cum Nos in magna illa controversia, super Communione illis distribuenda, qui Missæ præsentes cum sint eamdem petunt, quæ aliquot ab hinc annis in Italia exorta fuit, postquam Tridentini Concilii verba retulissemus, atque eorum zelum commendassemus, qui inter Sanctæ Missæ celebrationem, Communionem recipiunt; Ecclesiasticos quoquè Pastores excitavissemus, ne Eucharistico cibo illos fraudarent, qui ejusdem famellici forent, cum inquam animadvertissemus, ejusmodi circumstantias dari posse, in

quibus vel temporis, vel loci ratione, Episcoporum prudentia opportunum factu existimet, Sacram Eucharistiam etiam illi, qui Missæ interfuit, minimè distribui: eo magis quod, juxta præsentis temporis disciplinam libera eidem facultas pateat, ut eamdem alio loco, atque alio tempore recipere possit; ordinavimus, ut in hoc debita proprii Superioris præcepto obedientia præstare deberet; cui qui morem gerere recusasset, nimis manifestum indicium præbuisset, quam animo dispositus, ac paratus esset ad Altaris Sacramentum recipiendum; quemadmodum in Litteris nostris, quarum initium est: *Certiores effecti*, & quæ in Bullario nostro *tom.* 1. *num.* 64. leguntur, videre est.

§. 25. Atque hæc sunt, Venerabiles Fratres, quæcumque in Encyclica hac Epistola nostra Vobis exponere opportunum existimavimus, à quo quidem satis intelligitis, quod legendis, & considerandis Apostolicis Litteris concessionum Oratorii, Decessorum nostrorum Decretis, harum Congregationum Resolutionibus, quæ à Nobis, etiam in præsentia confirmata sunt, nullus amplius litibus, & controversiis locus reliquus sit. Verum quia Vos illud fortasse Nobis responsuros arbitramur, optime quidem hæc omnia habere, verum eo difficultatem redire, quod quæcumque decreta, atque Ordinata sunt, minimè observantur; ne grave vobis sit, hoc per Nos reponi, quod si inobservantia ex neglecta Brevium lectione, & consideratione aut ex ignoratione Decretorum, & Pontificiarum resolutionum, originem habet, Nos quidem in hoc numquam culpandi erimus; idque nunc maximè postquam, ingravescecente licet ætate nostra, & multis ac difficillimis curis assiduè Nos prementibus, in Encyclicam hanc Epistolam nostram, quidquid hac super re scire opus erat, inserere non detrectavimus.

§. 26. Quod si Vos etiam id præstare curabitis, ut in Diœcesanis Synodis vestris, in vestris item Edictis, quæ à Vobis pro bono Diœcesis vestræ Regimine publicantur, Pontificiorum Decretorum, ac Resolutionum desuper indicatarum observantiam inculcetis; duplex indè bonum extabit, ut, & vivam in Vobismetipsis eorumdem memoriam teneatis, atque ab aliis, aut ignorantiam expellatis, aut eamdem, utpote crassam deinceps atque supinam, inexcusabilem reddatis. Hanc agendi rationem ac normam tenuerunt, atque in præsentia tenent nostri Italiæ Episcopi, qui aut Pontificiorum Decretorum, quæ super privatis Oratoriis condita sunt, Summam in Synodis suis inseruerunt, aut in Appendice ad ipsas Synodos eadem Decreta *per extensum* adjunxerunt, quemadmodùm in Synodo *anno* 1724. à bon. mem. Cardinali de Via Arimini habita, in altero *anno* 1726. celebrata à bon. mem. Cardinali Pignatelli Archiepiscopo Neapolitano, atque etiam in ea, quæ *anno* 1736. habita fuit à Ven. Fratre nostro Annibale Cardinale Albano Sabinensi tunc temporis Episcopo, atque in aliis multis, videre est.

§. 27. Non ex eorum numero Nos sumus, quibus persuasum sit, omnia in nostra tempora inconvenientia incidere, atque ea præsentibus diebus contingere scandala, quæ numquam præteritis temporibus evenerint. Satis superque pro certo habemus, ea, quæ hodie fiunt, alio tempore accidisse. Ac ne à proposita re longiùs recedamus, illud dicemus, quod si hodiè sacræ leges ad privata Oratoria pertinentes à Sacerdotibus violantur, propter præsidium, quo nituntur, Magnatum Sæculi, apud quos Capellani munere inserviunt; idem nono etiam Sæculo eveniebat, cum S. Agobardus tunc temporis Archiepiscopus Lugdunensis, de eadem re quæratur in suo tractatu *de Privilegio, & jure Sacerdotii, cap.* 11. Non tamen idcircò vobis Sacerdotalis constantia, atque animus deponendus est. Pia ac Religiosa Polonorum Natio est; & si quando aliquis abusus in privatis ejusdem Oratoriis contingat, cum id Magnati, cujus in domo commissus, aut introductus est, notum fiat, rationes adducendo, & ostendendo, quod per abusus privilegium amittitur; separare est, ipsum omne sunt inobedienti Capellano præsidium certo sublaturum. Et si quandò infortunium accideret; ut hac ratione finis non obtineretur; præsto vobis semper spiritualia arma sunt, quibus contra Capellanum uti potestis. Fortassè autem si hac ratione factum esset, quum primum de inconvenienti rescitum fuit; pace omnium dicemus, res non eo progressuras fuisse, in quo nunc statu sunt, sicut ex recursibus ad Nos delatis notum factum est, quorum causa ad Encyclicam hanc Epistolam nostram conscribendam animum adduximus.

§. 28. At enim inconvenientia à Privilegiatis, & Exemptis proficisci vos fortassè dicturos prævidemus, nimirùm à Regularibus, de quibus in prædicto recursu ad hanc Sanctam Sedem facto plura insinuantur. Nos autem id vobis dicimus, nulla privilegia, nec exemptiones esse, quæ impedire possint, quominùs abusus exterminentur.

§. 29. Habebant sine dubio Regulares privilegium Altaris viatici, & ut super eodem Altari Missam, ubicumque locorum forent, sine ulla Episcoporum licentia, celebrare possent, quemadmodùm in Decretali Honorii III. *in cap. In his, de Privilegiis* videre est, à quo deindè privilegio fiebat, ut Missam possent celebrare etiam in domibus laicorum sive super Altari viatico, sive super Altari fixo, etiamsi laicus privilegium Oratorii privati minimè haberet; propter eam rationem, quod privilegium celebrantis suum vigorem haberet, licet celebrationis locus minimè privilegiatus foret. Verum cum Sacrum Tridentinum Concilium in citata *sess.* 22. in Decreto jam citato *de Observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, Episcopis præcepisset, ne permittant, ut in privatorum domibus Missæ celebrentur *à Sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque*, eisdemque dedisset facultatem procedendi, tamquam Apostolicæ Sedis Delegatos, contra refractarios: *Ut Delegati Sedis Apostolicæ*; atque omnibus privilegiis, exemptionibus, & consuetudinibus contrariis, cujuscumque generis essent, derogasset: *Non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque*; hinc necessario consequitur, Sacrum Concilium Tridentinum tam præcedentibus Altaris viatici privilegiis derogasse, quam facultati Missam in privatorum domibus, sine Episcopi licentia, celebrandi; atque ulterius Episcopum, tamquam Sedis Apostolicæ Delegatum; contra inobedientes procedere posse, etiamsi exempti sint; nullum verò amplius esse privilegium, vel exemptionem, quæ obstet, quæque impediat, quo minùs abusus tollantur.

§. 30. Nihil autem valet ea, quæ à quibusdam provometur, assertio videlicèt, Concilium privilegio, de quo agitur minimè derogasse, eo quod illud *in corpore Juris* inclusum sit; etenim Sacrum Concilium Tridentinum iis etiam derogare privilegiis consuevit, quæ *in corpore Juris* inclusa sunt, nulla etiam de iis expressam mentionem faciendo, sed simpliciter aliquid contrarium ipsis determinando, generali adjecta ad contraria privilegia derogatione; quemadmodùm celebris Præsul Fagnanus *in cap. Nonnulli, num.* 42. *& seq. sub tit. de Rescriptis* amplè demonstrat.

§. 31. Quod si fortè quis hoc umquam objiceret, concessum sæpè ab Apostolica Sede fuisse, atque etiam nunc post Tridentinum Concilium, Altaris viatici usum concedi; Fraternitatibus vestris notum esse debet, hujusmodi privilegium in iis locis concedi, ubi Ecclesiæ non sunt, aut si sint, talis Hæreticorum potentia est, ut in easdem Catholici non sine gravi periculo ad audiendam Missam convenire possint: Uno verbo præcisè necessitati providetur; quod quidem ut optimè præscriptis, ab eo, de quo agimus, casu plenè diversum est.

§. 32. Gregorii XIII. Decessoris nostri privilegium legite, quod *anno* 1580. Fratribus Ordinis Prædicatorum Provinciæ Polonicæ concessit, quod Bullarii Religiosæ illius Familiæ *tom.* 7. *pag.* 192. insertum est: *In quibusdam Civitatibus, Oppidis, & locis Provinciæ Poloniæ tanta hæreticorum potentia, & impietas existit, ut Catholicos impunè opprimant, ne iisdem Catholicis Missas in Ecclesiis, quarum raritas in iliis partibus existit, audire tuto liceat. Nos supplicationibus tuis in hac parte inclinati, tibi ac pro tempore existenti Ordinis Fratrum Prædicatorum Provinciæ Poloniæ Priori Provinciali, ut licentiam, & facultatem dictis Professoribus Altaria portatilia habendi cum debitis reverentia, & honore, super quibus in domibus Nobilium Civium, & Incolarum Civitatum, Oppidorum, & locorum dictæ Provinciæ, in quibus vel Ecclesiæ desunt, vel tanta est hæreticorum potentia, & impietas, ut impunè opprimant, in locis ad hoc congruentibus, & honestis, per se ipsos Missas in præsentia Personarum Catholicarum celebrare possint, in casibus necessitatis tantum, ita quod eis ad culpam nequeat imputari, concedere valeatis Apostolica auctoritate tenore præsentium de speciali gratia indulgemus.*

§. 33. Legite item jam superius citatum Clementis XI. Decretum, quod, majoris etiam commoditatis vestræ gratia hic annexum vobis transmittimus; etiamsi, tum cum illud conditum fuit, præter publicationem ejusdem Romæ factam, ad Ordinarios per loca, tam intra, quam extra Italiam, transmissum fuisse, sciamus. Ab ipso autem, absque eo quod nostris rationibus, & animadversionibus Nos idem roborandum suspiciamus, (quod quidem facere Nobis in proclivi esset, cum præstantiorum, inter Pontificii Juris peritos, Auctorum assertiones ubique in promptu sint) manifestè cognoscere poteritis, subsistant necne amplius portatilis Altaris privilegia, quæ Regularibus concessa fuerunt, & num à Tridentino Concilio eisdem fuerit derogatum. Cognoscetis, num permissum Regularibus sit secundam in privato Oratorio cuipiam concesso Missam celebrare, cum prima jam celebrata est, nec pro secunda hujusmodi Missa peculiare indultum adest. Cognoscetis, num in prædictis privatis Oratoriis licitum eisdem sit, vel ante Auroram, vel post meridiem, Missam celebrare; num celebrare eamdem possint diebus iis, qui in Indulto excipiuntur. Cognoscetis demum, num, exemptione non obstante, contra delinquentes procedendi potestas vobis sit. Licet autem nulla omninò hujusce rei necessitas sit, illud Nos in præsentia Decretum confirmamus, ac Fraternitatum vestrarum curæ committimus, ut pro exacta ejusdem observantia invigiletis; cum minimè commendatione dignum sit ad Sedem Apostolicam recurrere, inconvenientia exponendo, nisi prius adhibita cum vigore ea remedia sint, quæ ab ipsa Apostolica Sede contra hujusmodi inconvenientia subministrata fuerunt.

§. 34. In eo, qui ad Nos factus est, recursu, alterius etiam inconvenientis mentio fit, quod scilicet, sine licentia vestra Regulares exorcizent; de hoc tamen nihil dicitur, utrum per vos, aut in Synodis vestris, aut in vestris edictis decretum fuerit, ne ullus Sacerdos, vel Sæcularis, vel Regularis exorcizare audeat, sive in sua, sive in aliena Ecclesia, sive intra, sive extra Cœnobium, quin prius à vobis approbatus sit, atque ita, quin ante licentiam à vobis obtinuerit. Hoc illud est, quod præstari debet, quodque ab Episcopis præstari solet, quemadmodum apud Clericatum *de Sacramento Ordinis, decis.* 19. *num.* 42. ubi Episcopales Synodos affert, videre licet. Quod si nihilominus, post quam à vobis, tam in hac materia, quam in alia Oratoriorum privatorum, quantum in vobis est, præstitum fuerit, vestra nihilominus præcepta violabuntur, ac pœnæ à vobis impositæ, & inflictæ negligentur; nequaquam certè Nos Officio nostro deerimus, ut totam auctoritatem nostram in favorem vestrum interponamus; cum nihil antiquiùs Nobis sit, quam ut Episcoporum, qui Fratres nostri sunt, jura sarta tecta serventur. Interim tam Fraternitatibus vestris, quam Populis curæ vestræ commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum ex Arce Gandulphi die 2. Junii 1751. Pontificatus nostri Anno Undecimo.

DECRETUM

FELICIS RECORDATIONIS CLEMENTIS PP. XI. circà celebrationem in Oratoriis privatis emanatum 15. Decembris 1703.

NOnnulli Episcopi, & complures Regulares, sub prætextu privilegiorum, ea sibi licere putant, quæ prohibita sunt; siquidem Episcopi etiam in aliena Diœcesi, extrà domum propriæ habitationis, in privatis Laicorum domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut plures è suis Capellanis vivificam Christi Hostiam immolari; Regulares verò in quibusdam Magnatum, seu aliarum Nobilium personarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex causis à Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel plures Missas, quam in iis sit indultum, vel absque præsentia personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio emanavit, vel extrà debitas horas, & post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Constitutiones Diœcesanas, aut etiam Decreta Sacræ Congregationis Concilii, celebrari prohibetur, aut quæ in ipsis Indultis Apostolicis excipiuntur, quo minus in illis celebrari possit; aut etiam altari portatili uti non verentur; in Sacrarum Sanctionum contemptum, ac Sancti Sacrificii irreverentiam. Quamobrem, ad abusus hujusmodi eliminandos, & ad instaurandam venerationem tremendo Mysterio debitam, Sanctissimus Dominus Noster, ex unanimi Voto S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, inhærendo declarationibus aliàs hac de re editis, expressè declarat: Episcopis, & his majoribus Prælatis; etiam Cardinalatus Dignitate fulgentibus, neque sub prætextu privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quoquo titulo, nullo modo licere, extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortiùs intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere. Ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per Sanctam Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, aut Instituti, seu Congregationis, etiam Societatis Jesu, aut etiam cujuscumque Ordinis Militaris, etiam S. Joannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscumque Sacerdotibus, etiamsi essent Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis, Pentecostes, Nativitatis Christi Domini, aliisque anni Festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis verò diebus, prædictis Regularibus, & Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi jam unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata; super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo se optimè informare; atque illa etiam in casibus præmissis celebrari nequeat post meridiem; demandando ulterius, & declarando in omnibus casibus, personas quascumque dictas Missas audientes nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere. Quo verò ad Altare portatile, iterum inhærendo declarationibus supradictis, censuit, licentias, seu privilegia concessa nonnullis Regularibus *in cap. In his, de Privil.* ac per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata, utendi dicto altari portatili, in eoque celebrandi absque Ordinariorum licentia, in locis, in quibus degunt, omninò revocata esse per idem Concilium Tridentinum, atque idcircò eosdem Regularibus prohibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præsen-

sentis tenore mandat Episcopis, aliisque Ordinariis locorum, ut contra quoscumque contravenientes, quamvis Regulares procedant, etiam tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, ad pœnas præscriptas per idem Sacrum Concilium in dicto Decreto *sess. 22. cap. unico*, usque ad Censuras latæ sententiæ; tributa etiam iisdem facultate per hoc Decretum, ita procedendi, perindè, ac si per Sanctam Sedem specialiter concessa fuisset; & ita Sanctitas sua declarat, & servari mandat, &c.

CONSTITUTIO

Super Missarum celebratione, ut bis eadem die per unum Sacerdotem peragi possint. *Vide paginam 620.*

Venerabili Fratri Antonio Episcopo Oscensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

DEclarasti Nobis, in sacra Visitatione, qua Diœcesim tuam perlustrasti, deprehendisse nonnullos Rectores Ecclesiarum Parochialium, quibus alia quoquè Ecclesia à Parochiali longè sejuncta commendata est, quam ob exiguos proventus alii Sacerdoti committere nequeunt, qui Pro-Rectoris munus sustineat: hinc fieri, ut Rectores ipsi rem Divinam in utraque Ecclesia Festis diebus conficere non dubitent, ut populus uterque parere possit Ecclesiæ præcipienti Fidelibus, ut festis diebus Missæ Sacrificio intersint. Nobis etiam exposuisti, decrevisse in tua Synodo id minimè licere Rectoribus Ecclesiarum Parochialium, quotiès alius Sacerdos præsto sit, qui Sacrum facere possit in una ex iis Ecclesiis, quæ Rectoribus subjiciuntur, id autem attulisse tam gravem Rectoribus ipsis molestiam, ut Synodalis Decreti executione parumper differre censueris, donec sententiam in hac re Nostram, Nostramque voluntatem intelligeres. Quamobrem prudentiam tuam in primis commendamus, totiusque Hispaniæ gentis in hanc Sedem Apostolicam observantiam, ob quam, si forte aliquid incerti, dubiique contigerit, ad Romanum Pontificem confugere, consiliumque ad explicandas difficultates deposcere consuevit. Deindè tuæ Synodi Decretum æquitati ac disciplinæ Ecclesiæ maximè consentaneum esse respondemus; ita ut demandari executioni debeat, nec vanis omninò Rectorum quærimoniis imminui, vel labefactari.

Quamvis nonnulli ex Theologis Moralibus (& quidem nimis indulgenter) plures rationes, & causas excogitaverint, ob quas Sacerdos eodem die Sacrificium Missæ bis offerre posse videatur, quemadmodum facile videri potest 3. *Summæ* Sancti Antonini *tit. 3. cap. 6. n. 5.* item *lib. 3. Summæ* Sancti Raymundi *tit. 24.* & in Summa Hostiensis *ad tit. de Celebratione Missarum, num. 14. & seq.* & in Summa Sylvestrina *in verb. Missa primo, §. Septimo quæritur,* & in Summa Armilla *in verb. Missa num. 15.* id tamen unanimi consensu permittitur Sacerdoti, qui duas Parochias obtineat, vel duos populos adeò sejunctos, ut alter ipsorum Parocho celebranti per dies festos adesse nullo modo possit, ob locorum maximam distantiam: tunc enim absque ulla dubitatione licere existimant ejusmodi Rectori, cum festi dies incidunt, bis Sacrum conficere, ut populo utrique satisfaciat. Et Suarez *in 3. p. Divi Thomæ, tom. 3. q. 73. art. 2. disp. 80. sect. 3.* de hac hypothesi loquens, inquit, in ea tantùm hodie licere duas Missas eodem die celebrare: *Casus de pluribus Parochiis est propriùs, ac ferè solus in usu.* At verò si in altera ex his Parochiis Sacerdos aliquis deprehendatur, qui rem Divinam facere possit, tum illarum Rectori nequaquam licet in utroque loco Sacrificium iterare, eo quod alterius Sacerdotis opera populi necessitati satis consulatur. Ita probant unanimes Pasqualigus *de Sacrificio Missæ, tom. 1. q. 381. n. 2.* Vericellus *de Apostolicis Missionibus, tit. 1. de Privilegiis Regularium, dub. 18. §. 31. n. 201.* Gibaldus *de Sacramentis, tract. 5. cap. 7. dub. 2. n. 15.* Rotarius *in Theologia Morali Regularium tom. 3. cap. 2. punct. 11. n. 5.* Tournelius *in Prælectionibus Theologicis, de Sacramento Eucharistiæ, part. 2.* juxta Parisiensem editionem, *pag. 346.* Schmalzgrueberius *tit. de Celebratione Missarum, n. 41.* Quod si Scriptores isti vestras in manus nondum pervenerint, aliorum testimoniis rem planè cognoscetis, nempe Cardinalis Zabarellæ *in cap. Consuluisti, n. 3. de Celebratione Missarum*, ubi hæc habentur: *Si est alius, qui celebrare possit, non celebravit Sacerdos alia vice, dummodo ille alius sit paratus celebrare, & sit jejunus*: Petri de Ancharano *in Commentariis ad eumdem textum, n. 1. Intellige, si non sit alius ibi paratus ad celebrandum, & ille sit jejunus*: Cardinalis Toleti *in Summa, lib. 2. cap. 3. n. 4.* Layman *in Theologia Morali, lib. 5. tract. 5. cap. 4. n. 6.* Salmaticensium *Theolog. Moral. tom. 1. tract. 5. de Sacrificio Missæ, cap. 5. punct. 1. n. 12.* juxta quartam editionem, quæ Matriti facta est *anno 1717.* Gavanti *ad Rubricas Missalis, p. 3. tit. 12. n. 7.*

At supervacaneum est plures auctoritates præstantium virorum congerere, cum id satis superque constet ex septima Synodo Diœcesana, quam Sanctus Turibius, *anno 1592.* celebravit *cap. 3. tom. 4.* Conciliorum Hispanorum, quæ simul collegit vir eximius inter Hispanos Cardinalis de Aguirre, *pag. 687.* Porrò hæc sunt verba: *Juxta dispositionem Concilii Provincialis celebrati in hac Civitate anno 1567. quantum convenit, & per locum juris possumus, licentiam concedimus omnibus Indorum, Hispanorumque Parochis nostri districtus, ut diebus Dominicis, & festivis ex præcepto servandis, possint celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis tam inter se distantibus, ut qui in loco unius Ecclesiæ assistunt, non possint commodè accedere ad audiendam Missam in altera.*

Ex his apertissimè deprehenditur concedi Parocho, qui duas Ecclesias distantibus omninò locis positas habeat, bis Sacrificium Missæ instituere, ne diebus festis Ecclesiæ præceptum à populo violetur; ea tamen conditione, ut legitimam pro re gerenda facultatem prius obtinuerit, uti Nos inferiùs explicabimus. Ex verbis autem depromptis ex eodem Capite tertio Limanæ Synodi, quæ mox subjiciemus, certi limites eidem Parocho statuuntur, ipsique præscribitur, ut uno tantum loco Sacrum conficiat, si in altero Sacerdos occurrat, qui populo rem Divinam operari possit: *Cum autem habuerint alium Sacerdotem, qui possit celebrare in altera dictarum Ecclesiarum, non poterit Parochus celebrare in utraque, sed unam Missam tantum in una, quandoquidem alter Sacerdos possit satisfacere necessitati alterius populi.*

Non ignoramus auctoritatem Limanæ Synodi suæ Diœcesis finibus solum concludi. At cum Sanctus Turibius regendæ Ecclesiæ peritissimus, & virtutum omnium gloria clarissimus semper habitus sit, ipsius legibus, ac Diœcesanis institutis eam saltem fidem, atque auctoritatem, vimque, ut ajunt, directivam, adhibendam, & adscribendam nemo inficiabitur, quam Itali omnes, aliique extra Italiam S. Caroli Borromæi Synodis omni tempore præstiterunt; neque in dubium quis revocare poterit, Sanctum Turibium, virum adeò singularem (pro cujus Canonizatione, cum Promotoris fidei munus adhuc in minoribus gereremus, plurimum laboris impendimus) conferre plurimum, ut si propositæ rei examen instituamus, illius sententia reliquis anteponatur; lætandumque idcircò Nobis jure merito videmus, qui Commentarium *de Sacrificio Missæ* in lucem proferentes, Italico sermone à Nobis conscriptum, cum Bononiensem Sedem ad-

administraremus, idem planè asseruimus, quod pro illustranda præsenti quæstione superiùs attulimus, & opinionem nostram auctoritate confirmavimus ejusdem Synodi Sancti Turibii, uti liquidò constat ex nostro Commentario, quod commemoravimus *tom. 2. part. 4. sect. 2. num. 38. & seqq.* & præcipuè *num. 40.* quod quidem primo Bononiæ Typis evulgatum fuit, ac nuper latinè redditum, ac typis impressum Patavii, lucem publicam rursus aspexit.

Quod si Limanæ Synodo alia quoquè Concilia adjungi velint, illud in medium proferri poterit, quod sub Mauritio Archiepiscopo Rothomagensi *anno 1231.* coactum est, quemadmodùm legitur in Collectione Regia Maxima Conciliorum ab Harduino compilata *tom. 7. pag. 186. Nullus audeat Missam bis in die celebrare, aut cum duplici Introitu, nisi in humana necessitate, &c. & hoc, ubi non est, nisi unus Sacerdos*: alterum, quod Nemausi *anno 1284.* coactum fuit, cum Martinus IV. Apostolicam hanc Sedem obtineret, uti patet ex Collectione Labbeana *tom. 11. part. 1. pag. 1213. Si omnes Parochiani ad unam Missam simul non possint convenire, eo quod in diversis locis habitant distantibus ab Ecclesia & remotis, sicut est in montanis, nec sunt in Ecclesia duo Sacerdotes, & dicta prima Missa, postmodum Parochiani venientes postulent Missam aliam sibi dici, poterit tum Sacerdos Missam aliam celebrare. Tamen si in prima Missa, post receptionem Corporis, & Sanguinis profusionem acceperit, non debet secundam Missam in prædictis casibus celebrare.*

Ea potissimùm verba diligenter observari debent: *Ubi non est nisi unus Sacerdos*: nec non alia: *nec sunt in Ecclesia duo Sacerdotes*: ex quibus clarè perspicimus, non licere Parocho, si alius Sacerdos præstò sit, duo Sacra perficere diebus festis, ut populus Missæ Sacrificio intersit, sive Missa celebranda sit in duabus Ecclesiis inter se distantibus, ut in supra citata Synodo Limana, sive una tantùm sit Ecclesia, in qua Missa celebratur, & ad quam insimul universus populus convenire non potest, ut in Synodo Nemausensi. Hi quippè duo casus eodem jure censendi sunt, uti præcipuè advertit Theophilus Raynaudus *tom. 17. Operum* editionis Lugdunensis *pag. 8.*

Quæ hucusque dicta sunt, Canonicis etiam generalibus sanctionibus innituntur. Neque verò copiam Ecclesiasticæ eruditionis ostentabimus, ut cognitum id perspectumque faciamus, quod tamen facili negotio, si opus esset, consequeremur, cum duo præclari Scriptores postremis his temporibus congesserint casus omnes, quibus ante Decretales Prædecessorum Nostrorum Innocentii III. atque Honorii III. plures uno die Missæ ab eodem Sacerdote celebrantur. Hi sunt Sainctebeuius *tom. 3. Resolutionum casuum conscientiæ, cas. 83.* & Pontas *in Dictionario casuum conscientiæ, in verb. Missa, cas. 15.* De hoc ipso argumento luculenter disseruit is, qui suis adnotationibus undecimam Sancti Leonis Epistolam illustravit, juxta editionem, quæ ultimò facta est. De ipso Nos quoque verba fecimus *in Commentario de festis diebus Domini Nostri, ac Beatæ Virginis Mariæ part. 1. num. 667. & seqq.* Quamobrem, his prætermissis, illud affirmabimus, ex communi totius Ecclesiæ disciplina permitti tantùm Sacerdotibus hoc tempore, ut die Natali Salvatoris Nostri ter Sacrum faciant, vel quia institutum id fuit à S. Telesphoro Pontifice, ut eam celebritatem singulari honore prosequerentur Fideles, uti ostendit Canon: *Nocte sancta de Consecratione, dist. 1.* vel quia (si plurimi facienda videantur argumenta, quibus author Telesphorus illius Canonis impugnatur) Parens, ac Magistra Ecclesia eum ritum die Natali Domini conservandum censuit, ut posteris perpetuò commendaret veterem disciplinam, ob quam Sacerdos idem plura Sacra conficiebat, cum alii quoquè festi dies per annum occurrebant. Id Nos testimoniis præstantium virorum indicavimus in Commentario nostro, quod superius nominavimus, *part. 1. n. 165. & seqq.*

Excepta die Dominicæ Nativitatis, juxta hodiernam disciplinam non licet Sacerdoti eodem die Sacrificium iterare. Argumenta minimè desumimus ex Decreto Alexandri Papæ II. *Canon. Sufficit de Consecratione, dist. 1.* ubi Pontifex ita decrevit: *Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare, quia Christus semel passus est, & totum Mundum redemit. Non modica res est, unam Missam facere; & valdè felix est, qui unam dignè celebrare potest*: etenim Pontifex ita rem prosequitur: *Quidam tamen pro defunctis unam faciunt, & alteram de die, si necessè fuerit*: quibus verbis Alexander II. non improbare videtur eum Sacerdotem, qui saltem ob allatam causam bis uno die celebraret. Deindè sic Pontifex concludit: *Qui verò pro pecuniis, aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures facere Missas, non æstimo evadere damnationem*; Porrò ex his facili conjectura perspicere quisque potest, Alexandrum II. Decreto solum cavere, ne sordidæ utilitatis, sive assentationis gratia Sacrificium iteretur. Vasquesius idem Decretum sic explicat *in 3. part. Divi Thomæ tom. 3. q. 83. art. 2. cap. 5. num. 43.* *In prædicta Epistola volum damnantur, qui pro pecuniis, aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures Missas celebrare: de iis verò, qui ex sola devotione plures celebrarent, nihil dicitur.* Eamdem rem maximè declarant ea, quæ Thomasinus scripta reliquit *de Veteri, & nova Ecclesiæ disciplina, part. 3. lib. 1. cap. 72. num. 6.* ubi clarè ostendit, libertatem pluries una die celebrandi, necessario coercendam fuisse, ut quorumdam Sacerdotum avaritiæ modus imponeretur.

Igitur omittentes Alexandri II. Decretum alterius Prædecessoris nostri, nimirum Innocentii III. auctoritate, ac Decretali rem nostram comprobamus, *cap. Consuluisti, de Celebratione Missarum*: *Respondemus*, inquit, *quod excepto die Nativitatis Dominicæ, &c. sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodò celebrare.* Equidem Alexander II. uti superius commemoravimus, & Innocentius III. usi sunt hoc eodem verbo *Sufficit*: at secundo tantum loco per id verbum præceptum indicitur: nam si quis integram innocentii Decretalem percurrat, apertissimè cognoscet, id petitum fuisse à Pontifice, *utrum Presbyter duas Missas in eadem die valeat celebrare.* Porrò illud *valeat*, idem prorsus significat, ac *liceat.* Cum igitur responsum dederit Pontifex, sufficere *Sacerdoti semel in die unam Missam solummodò celebrare*; illud *sufficit*, Sacerdotes adigit præcepto, ne plura Sacrificia uno die faciant.

Ita Vasquesius interpretatur eo loco, quem paulò ante indicavimus *num. 44. Nam quod quæritur fuit, utrum valeat celebrare, idem est, ac si quæreretur, utrum liceat ei celebrare. Cum ergo respondit Pontifex*, sufficit &c. *hoc verbum denotat præceptum prohibens, plusquam semel celebrare.* Neque mirari quis debet, si idem verbum *sufficit*, consilium uno loco: alio autem præceptum præseferat. Id ipsum quippè etiam contigit in verbo *non oportet*: quod juxta varias rerum circumstantias, in Jure Canonico modò solùm honestatis officium, ac decentiam denotat, modò verò necessitatem, atque præceptum, uti pluribus exemplis demonstrat Baldellus *Disput. Theolog. tom. 1. lib. 5. dub. 21. num. 4.* Verum ex Honorio III. qui post Innocentium III. Pontifex renuntiatus fuit, in textu *Te referente*, sub eodem titulo *de Celebratione Missarum*, manifestò deprehenditur, illud verbum *sufficere*, de quo in Decretali Innocentii III. cum præcepto conjungi. Rem totam, sicuti gesta est, recensebimus, uti constat ex Gonzalez, qui decretalem integram ejusdem Honorii describit.

Sypontinus Archiepiscopus (eam modò citatum vulgò Manfredoniam appellant) feria quinta majoris hebdomadæ Sancta Olea de more in Ecclesia Cathedrali ritè consecrabat. Eadem die manè se conferebat ad Montem Garganum, ut peregrinos exciperet, qui magna frequentia in eum locum Religionis causa confluebant. Ejus loci Clerus ac populus Archiepiscopum magno studio rogarunt, ut Sacrum iteraret; quod tamen ille facere recusavit, donec super hac re Pontificis Honorii III. responsum sibi redderetur. Pontifex ini-

initium desumit à verbis ipsis Innocentii III. Prædecessoris sui, nempè: *Cum cuilibet Sacerdoti, quacumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat, nam & valdè est felix, qui celebrat dignè unam.* Post hæc præcipit Archiepiscopo, ut Syponti rem Divinam peragat, ubi Sacrum Chrisma conficere debebat, & in Ecclesia Montis Gargani Sacrificium offerre prætermittat; hisque utitur verbis, quibus illud *sufficit*, ab Innocentio III. scriptum cum præcepto omninò copulari declarat: *Fraternitati tuæ mandamus, quatenus die Cœnæ Domini in Ecclesia Sypontina dumtaxàt, in qua teneris Chrisma conficere, Missarum studeas solemnia celebrare.* Innocentius, qui, excepto die Nativitatis Dominicæ, prohibuit Sacerdoti plures Missas una die celebrare, *in cit. cap. Consuluisti, de Celebratione Missarum*, addidit, *nisi causa necessitatis suadeat.* At Honorius, qui *in cap. Te referente, eodem tit. de Celebratione Missarum*, Archiepiscopo Sypontino rescripsit, ipsi fas non esse, post rem Divinam peractam, dum Sacrum Chrisma conficiebat in Ecclesia Sypontina, aliam Missam celebrare in Ecclesia Montis Gargani, declaravit causam necessitatis ab Innocentio admissam, nunquam adesse, cum alius invenitur Sacerdos, qui secundam Missam celebrare potest: secundam quippè Missam noluit ab Archiepiscopo in Ecclesia Montis Gargani celebrari, ex quo inverosimile ipsi visum est, quod alius non adesset Sacerdos, qui Missam in eadem Ecclesia celebrare posset, juxta monitum Cardinalis de Turrecremata *in Can. Sufficit, sub num. 4. de Consecratione, dist. 1.* En ejus verba: *Quod autem in Decretali Te referente, Episcopus videtur reprehendi, quod bis celebraverat die Cœnæ, est propter hoc, quia non erat necessè, quod Episcopus celebrasset, nisi in illa Ecclesia, in qua de consuetudine debebat Chrisma conficere, quia hoc non potest, nisi Episcopus, & aliam Missam celebrare poterat simplex Sacerdos, quia verosimile est, Episcopum posse per Vicarium celebrare, & in illa Ecclesia plures Sacerdotes fuisse.* Quod etiam ante Cardinalem à Turrecremata, jam fuerat adnotatum ab Hostiensi *in cap. Te referente, num. 4.* ab Antonio de Butrio *super eodem quoquè textu num. 3.* & ab Abbate *super eodem quoquè textu in fine tit. de Celebratione Missarum.*

Præterea casum proponunt Episcopi, qui præsset duobus Episcopatibus inter se vicinis; ut in Archiepiscopo Sypontino contigisset, si Summi Pontifices Alexander III. & Innocentius III. sententiam non protulissent contra Garganicos contendentes Ecclesiam suam Episcopalem esse, & unitam Ecclesiæ Sypontinæ, quemadmodùm legitur apud Ughellium de Metropoli Sypontina tractantem *tom. 7. Italiæ Sacræ*: quæruntque, an sub obtentu Chrismæ conficiendi in utraque Ecclesia, quod sine celebratione Missæ consecrari decenter nequit, posset ea die bis Sacrificium offerre; & unanimiter respondent, id non licere: & sic rem componunt, quod uno anno in una Ecclesia celebret Missam feria quinta in Cœna Domini, & conficiat Chrisma; & alio anno id ipsum faciat in alia Ecclesia; & ab una ad aliam Chrisma consecratum, uti moris est, transmittat: Reque sic composita, asserunt, nullam ex suis Ecclesiis Chrismate carituram esse, subditosque unius, vel alterius Episcopatus nullatenùs excludi à commoditate audiendi Missam quintæ feriæ in Cœna Domini, in qua maximoperè expedit, ut audiant Missam, ea quippè celebrari poterit à Sacerdote in Ecclesia, in qua eo anno Episcopus Chrisma non conficit, cum verisimile non sit, alium non reperiri Socerdotem, qui ea ipsa die Sacrum in ea facere possit; veluti prosequuntur Hostiensis, Antonius à Butrio, & Abbas *locis citatis.*

Hæc sunt, quæ ex Jure Canonico desumpsimus. Sed cum Glossa *in cap. Consuluisti, in verb. Necessitatis, de Celebratione Missarum*, necessitati addat utilitatem, & vel utilitatem, vel necessitatem satis esse dicat, ut unus Sacerdos eodem die bis Missam celebrare possit, benè deprehendimus, Parochos, de quibus agitur, posse tum utilitatem, tum necessitatem prætexere, ut sibi putent fas esse bis in die celebrare, etiamsi alius sit Sacerdos, qui Sacrum facere valeat: utilitatem quippè in eo constituent, quod, bis ipsi celebrando non subministrabunt Sacerdoti celebraturo eleemosynam pro Missa, quam celebrabit; necessitatem in sua inopia constituent, ob quam nequeunt prædictam eleemosynam alteri Sacerdoti Missam celebranti elargiri. At neutrum eis suffragari potest.

Et utilitas quidem non suffragatur: quidquid enim sit de titulo utilitatis; qui illum admittunt, illum explicant & intelligunt, non de utilitate celebrantis, sed Missam audientis. Sic docet Cardinalis Zabarella *in cap. Consuluisti, n. 3. de Celebratione Missarum.* En ejus verba: *Considera, quod in hoc attenditur causa utilitatis respectu audientis, non celebrantis.* Et concordant super eodem Capitulo Antoninus à Butrio *num. 4.* Abbas *num. 2.* & cæteri, quos vocant Repetentes; & præclarè inter recentiores docuit Vericellus *de Apostolicis Missionibus, tit. 1. de Privilegiis Regularium, dub. 18. num. 201.* Utilitas autem proposita non populum, sed Parochum respicit, & sic celebrantem, & non audientem.

Minus quoquè prodest necessitas ex inopia desumpta: cum plura sint expendenda, antequam titulus necessitatis ex inopia desumptus admittatur. Primò, an revera Parochi tanta premantur egestate, ut alteri Sacerdoti stipendium Missæ nequeant suppeditare: si enim inopia adeò magna non sit, Episcopali auctoritare, juxta Caput quartum Concilii Tridentini *sess. 21. de Reformatione*, adigi poterunt, ut Sacerdoti Missam celebraturo eleemosynam elargiantur, uti sapienter admonet Engel *ad tit. Decretalium de Celebratione Missarum, num. 3.* Secundò, si Parochis tenues omninò, angustique proventus obveniant, videndum, an populus etiam in eadem paupertate versetur: quemadmodùm enim Episcopus adigere potest Sacerdotem, ut populo Sacrum faciat diebus festis, ita etiam potest indicere populo, ut celebranti Sacerdoti consuetum stipendium elargiatur. Id etiam ex Tridentino Concilio desumitur *sess. 23. cap. 14. de Reformatione*, ubi hæc leguntur: *Curet autem Episcopus, ut ii saltem diebus Dominicis, & Festis solemnibus, &c. Missas celebrent*: siquidem illud verbum *Curet*, præceptum inferre in hac gravissima causa, non est dubitandum. Hoc pacto Concilii sententiam explicat Pasqualigus, qui scriptum ita reliquit *de Sacrificio Missæ quæsit. 844. num. 11. Si in aliquo Oppido sit unus tantum Sacerdos, qui teneatur celebrare diebus festis, & adsint alii simplices Sacerdotes, poterit Episcopus eos cogere ad celebrandum diebus festis. Ratio est, quia adest indigentia populi, eo quod difficilè sit, quod omnes eadem hora conveniant ad audiendam Missam; & ideò cum Sacerdotes habeant ratione Ordinis munus suum addictum populo, poterit Episcopus eos cogere, ut impendant officium suum populo, offerendo Sacrificium, ut absque difficultate possit adimplere præceptum audiendi Sacrum. In tali tamen casu tenebitur populus aliquid contribuere iis Sacerdotibus pro substentatione; quia, cum ministrent populo, æquum es, quod accipiant aliquid pro substentatione.*

Porrò difficilè prorsùs videtur, omnia hæc simul copulata deprehendi. Quod si res ita se haberet, tunc, Vener. Frater, ex iis elemosynis, quas ipse egenis elargiri largè consuevisti, stipendium pro re Divina facienda Sacerdotibus erogare deberes, nec ullo modo perferre, ut Sacrificium iterent Parochi, quibus non deest alius Sacerdos, qui diebus festis populo ministret.

Post hæc, quæ à Nobis prolata ad veritatem illustrandam dici possunt, ad ea sermonem transferimus, quæ ab ipsis Parochis proponi audimus. Vehementer ipsi conqueruntur, si facultas iterandi Sacrificii diebus festis ipsis adimatur; eo quod munere suo perfungi nequeant, quod non solùm constituitur in celebranda, & applicanda Missa pro populo, cum festi dies peraguntur, sed etiam in explicandis Religionis mysteriis, tradendaque pueris Christiana disciplina, cum ad Sacrum audiendum in Ecclesiam conveniunt.

Incredibilem ex hoc voluptatem sanè percepimus. Etiam quum olim fel. record. Prædecessor Noster Innocentius Papa XIII. ad discutienda Hispani Cleri gravissima negotia ab insigni viro bonæ memoriæ Ludovico hujus S. R. E. Cardinali Belluga nuncupato proposita, peculiarem Congregationem præstantium aliquot ejusdem S. R. E. Cardinalium deputasset; Nobisque tunc in minoribus constitutis ipsius Congregationis Secretarii munus demandasset; memiuimus non parum temporis, plurimumque laboris Nobis opus fuisse, ut falsam omnino probaremus opinionem, ob quam Parochi Hispani se immunes, ac liberos dictitabant ab edocendis, instruendisque Christiana doctrina pueris, eo quod hujusmodi exercitationis in aliis quoque Ecclesiis haberentur; aut quia Concionatorum opera, studioque satis fideles instruerentur; aut etiam ob vetustissimam consuetudinem, quæ Parochos ipsos ab hoc onere vindicare videbatur. Quæ omnia leguntur in Constitutione quæ incipit *Apostolici ministerii*, quam præfatus Innocentius Prædecessor promulgavit, in qua §. 9. recensentur, ac refelluntur ea omnia, quæ modò commemoravimus.

His autem per transennam adnotatis, jam responsum quæstioni faciamus, videlicet non esse iterandum die festo Sacrificium, si Parocho alius Sacerdos operam suam navare possit, etiamsi Catechismus eodem die, Fideique mysteria populo explanari debeant. Hæc enim fieri possunt ejusdem Sacerdotis ministerio, qui ad Sacrum conficiendum inducitur: quemadmodùm Nos ipsi statuimus in Bononiensi Diœcesi, cum in ea sedem haberemus, haud ignorantes, id consentaneum esse Decretis, quæ super hac re Pontifices Romani non semel ediderunt. Id nos ostendimus *Instit. 3. tom. 3. nostrarum Institutionum Ecclesiasticarum*, quæ Bononiæ impressæ fuerunt. Accedit, quod Parochus, qui die festo fideles instituendos in utraque Ecclesia libenter suscepisset, si iterandi Sacrificii facultas traderetur, id facilius consequi possit, si in altera solùm Ecclesia rem Divinam faciat, ac populum edoceat, deindè ad aliam se conferat Ecclesiam, ubi à Sacrificio abstineat, & Christianæ Legis instituta dumtaxàt populo declaret.

Tui præterea Parochi quæruntur, quod ipsis hanc facultatem impertiri dubites, quam à tuis Decessoribus semper impetrarunt. Certissimum illud est Missionariis tantum à Sede Apostolica potestatem aliquandò fieri, ut uno die Sacrificium bis operentur; reliquis vero Sacerdotibus opus esse, ut hac de re facultatem ab Episcopo consequantur, etiamsi causa necessitatis intercedere videatur; cujus sanè judicium ad ipsos Sacerdotes nequaquàm pertinet. Ita testatur Vericellus *de Apostolicis Missionibus, tit. 4. de Privilegiis, quæst. 19. num. 202. Quæres primò, an ad celebrandas duas Missas in locis, ubi adest talis necessitas, requiratur licentia Episcopi? Respondetur affirmative, secluris privilegiis Missionariorum. Ita à Sacra Congregatione resolutum.* Certum quoquè est, facultates ejusmodi, nisi necessitas id postulet, nunquàm concedi; vel, si aliquandò concedantur, non haberi tamquam alicujus Sacerdotis privilegium, sed tantum ob causam peculiarem necessitatis. Fagnanus id fatetur *cap. In ordinanda, num. 37. de Simonia*: *Mirat Sacra Congregatio agi de bis licentiis concedendis; nam id nonnisi ex magna necessitate fieri debet, & magna cautela, ut puta in locis, ubi perpaucissimi sunt Sacerdotes, vel adsunt impedimenta adversariorum Fidei, vel quid simile &c. Nec concedi potest hæc licentia ab Episcopo generaliter, quasi privilegium alicujus Sacerdotis, sed tantum in aliquo casu particulari, necessitatis causa ab Episcopo examinanda.* Itaque cum ejusmodi causam necessitatis haud deprehenderis, nunquàm Parochos tuos probabimus, si ipsi de te conquerantur. Nos prudentiam Fraternitatis Tuæ magnoperè commendamus, Teque agnoscimus animum, mentemque tuam conformasse exemplo prædicti Sancti Caroli Borromæi, qui *in prima Synodo Provinciali c. 5.* abrogavit *licentias à suis Prædecessoribus concessas plures Missas celebrandi.*

Parochi postremò, ut causam suam tueantur, vetustissimam adducunt consuetudinem. Nos, utrum ratione, an temerè id asserant, examinare prætermittimus. Solùm inquirimus, utrum ea consuetudo rationem præscriptionis, aut præsumptionis sibi comparaverit; & utrumque falsum, & alienum judicamus. Non utique Jus Divinum, sed Jus Ecclesiasticum prohibet; eadem die ab eodem Sacerdote Sacrificium iterari. At non omnia, quæ Juris tantùm Ecclesiastici sunt, præscribi possunt. Si etenim juxta Civiles Leges, *sanctæ res* præscribi non possunt, absonum undiquè est asserere, fuisse per præscriptionem aliquid obtentum, vel acquisitum, quod adversetur sanctionibus universalibus Ecclesiæ, quarum observantiam Sacrum Tridentinum Concilium in Missarum celebratione Sacerdotibus omnibus præcipit, uti colligitur ex Decreto *de Observandis, & evitandis in celebratione Missæ.*

In nonnullis regionibus mos inoleverat, quod Parochi duarum Parochiarum feria sexta majoris hebdomadæ Officium faciebant, primum in una ex Parochiis, & deindè illud iterabant in altera. Jejunii præceptum in sumptione Eucharistiæ non est Juris Divini, sed Ecclesiastici, teste Cardinali Bona *Rerum Liturgicarum, lib. 1. cap. 21. num. 2.* ubi refert, initio non omnibus in locis universos prædicta lege obstrictos fuisse: cumque, hoc minimè obstante, animadversum fuisset, Parochum celebrantem Officium in secunda Parochia, non jejunum sumere Eucharistiam sub specie panis; sumpserat enim in Officio, quod celebravit in prima Parochia, particulam Hostiæ consecratæ die præcedenti, una cum vino non consecrato, & sic jejunium fregerat naturale; reprobata fuit consuetudo, etsi uti afferebatur, pietati, & devotioni innixa. Hoc exempio perculsi alii Parochi duarum Parochiarum, aliam induxerunt consuetudinem, ut in utraque Parochia Officium feriæ sextæ majoris hebdomadæ celebrare possent; prætermittendi videlicet haustum vini in primo Officio, quod in prima Parochia celebrabant, sumentes tantummodò speciem panis, ut jejuni in secunda Parochia Officium facerent, Missamque, quæ dicitur Præsanctificatorum, celebrarent. At hæc quoquè consuetudo fuit reprobata, utpotè contraria ritui Ecclesiastico, quem & Ordo Romanus; & Sacramentarium Sancti Gregorii præscribunt, & adhibet universalis Ecclesia. Franciscus Sylvius magni nominis Theologus *tom. 5. suorum Operum* editionis Antuerpiensis *Orat. 1.* quæ est unica *de Officio Parasceves*, rem graphicè exponit, nec Parochorum consuetudini censet esse nullo modo deferendum. De hac eadem re plura habentur apud Suarez *in 3. part. Divi Thomæ tom. 3. quæst. 73. art. 2. disput. 80. sect. 3.* Et Nos ipsi hæc omnia exposuimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ*, typis Patavinis edito, *sect. 2. §. 39.* Et *in alio Tractatu de Festis Domini nostri Jesu Christi, part. 1.* typis quoquè Patavinis edito, *§. 336. & seqq.* confutavimus errorem Græcorum Schismaticorum, qui volunt, in Missa Præsanctificatorum, per immersionem Particulæ in Calicem ex Sacratissima Hostia detractæ, transubstantiationem fieri vini in Sanguinem Christi; & diximus, Sacerdotem in Officio feriæ sextæ majoris hebdomadæ, sumere Christi Corpus & Sanguinem, cum utrumque revera sit sub specie panis, præcedenti licèt die consecrati.

Præscriptionem excipit præsumptio, de qua modò sermo habendus est. Equidem non ignoramus Jurisperitorum commune adagium, nempè ratione consuetudinis immemorabilis afferri posse in medium quemcumque gratiosum titulum, & etiam privilegium Apostolicum, quod utpotè nullo certo documento probatum, præsumptum appellatur. Sed, cæteris prætermissis, ne hæc epistola longior evadat, subdimus, hæc intelligi posse de illis privilegiis, quæ

impetrari potuissent à Sede Apostolica, si quis ea postulasset; non verò de illis, quæ cum postulantur, negari omninò consueverunt; ne præsumptio plus habeat roboris, & momenti, quam veritas.

Romanis Pontificibus mos est, ut ea negotia, quæ ipsi per se expedire nolint, ad Congregationes rejiciant examinanda; ut earum consilio rem expediant. *Anno* 1657. cum in Civitate, quam dicunt *de Assumptione*, in Provincia Paraguariensi, pars magna Nobilium domi se contineret, utpotè decenti apparatu vestium carens, nec accederet ad Ecclesiam, ut Sacrum die festo audiret, Episcopus exoravit, ut sibi facultas daretur celebrandi Missam antelucanam Nobilium prædictorum gratia, & aliam ante meridiem, ut reliquus populus Missæ præcepto diebus festis satisfaceret. De hac re actum fuit in Congregatione Concilii *die* 1. *Septembris* 1657. nec petitio fuit exaudita, ea potissimum de causa, quod imperceptibile visum est, alium non adesse Sacerdotem, qui Missam antelucanam celebraret pro Nobilibus; quemadmodùm colligitur *ex lib.* 21. *Decretor. pag.* 56.

Præterea vobis omnibus notum est, in Regnis Aragoniæ, Valentiæ, & in Comitatu Catalauniæ, die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, quemlibet Sacerdotem Sæcularem bis Missam celebrare posse, & ter quemlibet Sacerdotem Regularem; quod singulare privilegium antiquæ consuetudini, & famæ Apostolici privilegii concessi, vel à Julio III. vel à Paulo III. Summis Pontificibus innititur. De dicto privilegio egimus *in supra citato nostro Commentario de Sacrificio Missæ, sect.* 2. §. 31. & latiùs dum munere fungebamur Secretarii Congregationis Concilii, cum Causa quædam *Castellana* pertractaretur, quemadmodùm videri potest in Thesauro Resolutionum prædictæ Congregationis, *tom.* 2. *pag.* 168. & piura quoquè de dicto privilegio relata fuerunt à bonæ memoriæ Cardinali Lanfredino, dum ipsum Secretarii munus obiret, & de quadam Causa *Orielan.* ageret, de qua *tom.* 5. *ejusdem Thesaur. pag.* 384. *& seqq.* Viri, qui dignitate, & præstantia supra cæteros eminebant, Summis Pontificibus humillimè supplicarunt, non ut quidem rem novam permitterent, sed ut tantum ad quasdam alias regiones memoratum privilegium extenderent, ob quod Presbyteri tum Sæculares, tum Regulares, in die Commemorationis omnium Defunctorum rem Divinam iterato faciebant, precesque suas singulari pietate, & rationibus undequaque petitis cohonestarunt: negotioque à Summis Pontificibus remisso ad Congregationem Concilii, hæc precibus hujusmodi morem haud gessit, sed petentes, uti fieri cum Principibus viris consuevit, urbanè dimisit, quemadmodùm recensuimus *in citato nostro Tractatu de Sacrificio Missæ, sect.* 2. §. 32. editionis Patavinæ.

Porrò si denegatum fuit Episcopo petitum privilegium celebrandi bis in die festo, ut Nobiles satisfacerent præcepto audiendi Missam, eo quod alius aderat Sacerdos, qui Sacrum facere poterat; si principum virorum vota exaudita non fuerunt, qui tantum pro extensione privilegii, precabantur, & talis privilegii quod unicam tantum diem quolibet anno respiciebat; unusquisque facili negotio cognoscere poterit, quid à Sede Apostolica factum esset, si simplicis Parochi facultatem petiissent bis celebrandi, ubi alius non deesset Sacerdos, qui Parocho operam suam præstare posset, & bis celebrandi, non unica die intra annum, sed tot diebus, quot per anni cursum festi dies celebrandi fidelibus præcipiuntur.

Ut Fraternitatis Tuæ postulatis responderemus, negotium unico verbo cognoscimus Nos absolvere potuisse, dicendo nimirùm, tuam Constitutionem Synodalem observandam esse. Henricus enim Boich, antiquus Juris Canonici Professor, *in Comment. ad cap. Te referente, num.* 2. *de Celebratione Missarum*, docet à nemine binas Missas eadem die celebrari posse, si id sit vetitum in Constitutione Synodali. Sed hæc scribenda ad te putavimus, ut tuum religionis eximium studium nostris laudibus prosequeremur, certamque normam, ac rationem ante oculos propositam haberes, ad quam consilia tua, tuamque mentem tutissimè conformares. Quapropter tres dies in privata nostra Bibliotheca manè insumpsimus, quos vacuos, ac liberos ab audiendis Ministris, molestisque negotiis nacti sumus, ut has litteras conficeremus. Postremò te summoperè iterumque commendantes, qui hujus Sedis Apostolicæ in dubiis rebus sententiam, consiliumque exquisieris, Benedictionem Tibi nostram, Venerabilis Frater, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XVI. Martii MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

EPISTOLA ENCYCLICA,

Ut Constitutio *Unigenitus* servetur, & quandò denegari debeat Sanctissimi Corporis Christi Viaticum.

Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, ac Archiepiscopis, & Episcopis Regni Galliarum, in novissimis comitiis Cleri Gallicani congregatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EX omnibus Christiani Orbis regionibus, ad quas imposita imbecillitati Nostræ pastoralis cura protenditur, quum multa sæpè ad Nos deferantur, quæ animum nostrum pro omnium singularumque Ecclesiarum statu solicitum, & anxium habeant, vix tamen aliundè nobis majores perturbationis, atque doloris causæ acciderunt, quam ex gravissimis controversiarum, & dissensionum incommodis, quibus florentissimum istud Regnum, & Catholicam Galliarum nationem aliquot abhinc annis jactari cognovimus. Nequè sanè destitimus hoc toto perturbationum vestrarum tempore Deum optimum maximum enixè rogare, ac interpositis etiam aliorum precibus, orare atque obsecrare, ut ipse, qui Deus pacis est, veram, solidamque tranquillitatem turbatis Ecclesiis vestris reddere dignaretur. Sæpè etiam, datis ad charissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Galliarum Regem Christianissimum Apostolicis litteris, illius opem, & brachium ad Ecclesiasticæ pacis tutelam, atque præsidium imploravimus. Iis autem, qui ad Nos, & ad Sedem Apostolicam de rebus istis recursum habuerunt, ea semper responsa dedimus, quibus Nos promptos, paratosque declaravimus, pro pace Ecclesiæ Gallicanæ, quam sincera, & constanti dilectione prosequimur, quidquid Novis vitæ superesse posset, libenter impendere; atque omnia, quæ Nobis agenda proponerentur, & aggredi, & urgere, dummodò ejusmodi consilia essent, quæ ad revellendum malorum germen apta, & idonea dignoscerentur, & quorum executio cum spe prosperi eventus suscipienda, & ad intentum finem utiliter processura videretur.

§. 2. Gravem, atque diuturnam de rebus vestris solicitudinem, qua hactenùs affecti fuimus, non parum sublevarunt litteræ, è Gallicani Cleri Comitiis die 31. Octobris elapsi anni ad Nos scriptæ; quas quidem legentes, vestram, Venerabiles Fratres, firmitatem, atque constantiam, vestram perspeximus perfectam consensionem in custodiendo veræ, sanæque doctrinæ deposito, & in retinenda, quam semper majores vestri professi sunt, erga Apostolicam Beati Petri Sedem, Catholicæ Unitatis centrum, observantia, & veneratione. Neque enim ullam inter vos dissensionem vigere comperimus, quoad canonicas regulas, & principia; sed scissuras tantummodò esse inter vos in deligendis, statuendisque mediis, quibus utendum necessariò est, ut eadem communia principia in usum deducantur. Quod quamvis optandum fuisset longè abesse à Conventu vestro, haud tamen mirum videri debet, scientibus, id aliàs inter sacros Antistites, & doctrina, & morum sanctitate conspicuos, in gravissimarum rerum tractatione evenisse. In magnum autem præconceptæ consolationis nostræ accessionem sese obtulit eximia Christianissimi Regis pietas, & religio, cum hæreditario ipsius in hanc Apostolicam Sedem obsequio conjuncta, quæ non in recentioribus tantummodò illius litteris, quas die 19. Decembris ejusdem elapsi anni, prædictam Cleri epistolam huc mittens, ad Nos dedit, sed in cæteris quoquè omnibus ab eo conscriptis, præclarè enituit; in quibus testari possumus, atque debemus, Nos semper illius Regii animi sensus eos planè deprehendisse, qui maximè decebant Orthodoxum Principem, & vera in Deum religione, & sincera erga Romanam Sedem pietate præditum, eumdemque pacis, atque concordiæ in suis Regnis restituendæ, & conservandæ amantissimum.

§. 3. Tanta est profectò in Ecclesia Dei auctoritas Apostolicæ Constitutionis, quæ incipit *Unigenitus*, eademque sibi tam sinceram venerationem, obsequium, & obedientiam ubique vindicat, ut nemo Fidelium possit, absque salutis æternæ discrimine, à debita erga ipsam subjectione sese subducere, aut eidem ullo modo refragari. Hinc porrò consequitur, ut in ea, quæ exorta est, controversia, utrum hujusmodi refractariis sanctissimum Corporis Christi Viaticum expetentibus denegari debeat, sine ulla hæsitatione respondendum sit, quotiès prædictæ Constitutioni publicè, & notoriè refractarii sint, denegandum eis esse; ex generali nimirùm regula, quæ vetat publicum, atque notorium peccatorem ad Eucharisticæ Communionis participationem admitti, sive eam publicè, sive privatim requirat.

§. 4. Publici autem, atque notorii sunt refractarii, in casu, de quo agitur, quicumque per sententiam à Judice competente prolatam rei declarati sunt, eo nomine, quod debitam prædictæ Constitutioni *Unigenitus* venerationem, obsequium, & obedientiam contumaciter denegaverint; quicumque etiam hujusmodi contumaciæ reos se in judicio confessi sunt, ac præterea illi, qui quamvis nec à Judice condemnati, neque reatum suum in judicio confessi fuerint, nihilominùs, vel eo tempore, quo sacrum ipsum Viaticum susceperuri sunt, propriam inobedientiam, & contumaciam adversus Constitutionem *Unigenitus* spontè profitentur, vel in anteactæ vitæ decursu aliquid evidenter commisisse noscuntur, manifestè oppositum venerationi, obsequio, & obedientiæ eidem Constitutioni debitæ, in eoque facto moraliter perseverare; quod ita vulgò cognitum est, ut publicum scandalum indè exortum, non adhuc cessaverit: in his enim casibus eadem omninò adest moralis certitudo, quæ habetur de iis factis, super quibus Judex sententiam tulit, vel saltem alia supperit moralis certitudo prædictæ similis, & æquipolleus.

§. 5. In quo tamen præ oculis habenda est differentia quæ intercedit inter notorium illud, quo merum aliquod factum deprehenditur, cujus facti reatus in ipsa sola externa actione consistit, ut est notorietas usurarii, aut concubinarii; & aliud notorii genus, quo externa illa facta notari contingit, quorum reatus ab interna etiam animi dispositione plurimum pendet; de quo quidem notorii genere nunc agitur Alterum enim illud gravibus sanè probationibus evinci debet; sed alterum gravioribus, certioribusque argumentis probari oportebit.

§. 6. Ea verò, quam supra innuimus, certitudo minimè adesse dicenda est in aliis casibus, in quibus crimen nititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus, quæ originem suam plerumque debent hominibus aut malo animo affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium studiis ducuntur; quibus dum fides habetur, satis compertum est, tum præteritorum temporum, tum ætatis nostræ experientia, quot modis homines errare & falli, ac in transversum agi contingat.

§. 7. Quia vero nonnulli animarum Pastores, Ecclesiæque Ministri, pietate, & zelo commendati, hujusmodi conjecturis, & præsumptionibus deferentes; dum ad sacrum Viaticum aliquibus ministrandum advocantur, animo anxii hærent, verentes ne id sine propriæ conscientiæ periculo administrare non possint; certam subnectimus agendi regulam, quam sequantur.

§. 8. Hoc itaque primum animadvertere debent, an scilicèt ei, qui extremum Viaticum postulat, quum ante ad sacram mensam accederet, Paschali præsertim tempore, à loci illius Parocho, ubi degebat; Eucharistica Communio administrata fuerit: si enim hæc illi in vita non fuerit denegata, argumento id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut saltem non verè notorium peccatorem reputatum fuisse; indeque sequetur, sacrum Viaticum eidem in exitu vitæ publicè postulanti denegari non posse; nisi fortè, postquam olim ad Eucharisticam mensam admissus fuit, & ante id tempus, quo postrema Sacramenta requirit, aliquid commisisse noscatur, quo publici, & notorii peccatoris notam, juxta præmissa, contraxerit.

§. 9. Ubi autem ex hac facti specie certum ipsis non suppetat fundamentum, cui insistere valeant; aliundè verò validæ adversus ægrotum præsumptiones, & indicia gravia, & urgentia militent, ob quæ oborium sibi scrupulum rationabiliter deponere nequeant; in his rerum circumstantiis, oportet eos, remotis arbitriis, ægrotantem alloqui, eique cum omni lenitate, & mansuetudine, non tamquam disputantes, eumque convincere volentes, ostendere, quæ, & qualia sint indicia, quæ suspectum reddunt ipsius vitæ tenorem; rogantes eum, & obsecrantes, ut resipiscat, in eo saltem temporis articulo, à quo æterna ipsius salutis sors pendet; eidemque præterea demonstrantes, quod, quamvis ipsi parati sint sanctissimum Corporis Christi Viaticum ei ministrare, ac etiam reipsa illud ei ministrent, non ideò tamen tutus ipse erit ante tribunal Christi, sed potiùs novi, & horrendi criminis reum se constituet, ex quo judicium sibi manducavit, & bibit; cæterùm se non alia de causa Sacramentum Corporis Christi eidem ministraturos, nisi ut Ecclesiæ jubenti obtemperent, quæ præter eam, quam habet, curam, ut scandala publica antevertat, pro sua etiam pietate, ægroti ipsius infamiam præcavere studet, & idcircò eum à sacra mensa non repellit, dum ipsum, licèt peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in proprio Tribunali publicum, atque notorium peccatorem agnoscit.

§. 10. Hanc itaque judicandi, agendique normam oportet vos, Venerabiles Fratres, utpotè Nostro, & Apostolicæ Sedis judicio probatam, inferioribus animarum Pastoribus, cæterisque Presbyteris per Civitates, & Diœceses vestras Sacramenta legitimè administrantibus, sequendam, & observandam proponere. Quod quidem judicium super vigentibus controversiis à Nobis interpositum, & Ecclesiasticis reguiis nititur, & Conciliorum olim in ipsis Galliarum regionibus habitorum decretis, & gravium ipsius Nationis vestræ Theologorum sententiis fulcitur. Ut igitur vobis laudi fuit, illustrium prædecessorum vestrorum exempla sequendo, promotas istic controversias, suborlaque dubia ad Nos, & Apostolicam Sedem deferre, certamque hinc regulam, ad revocandam, tuendamque Ecclesiarum vestrarum pacem, exposcere; ita nunc officii vestri partes, vestraque simul apud Deum, & Ecclesiam merita cumulabitis, si suprascriptam agendi methodum, ab iis, ad quos pertinet, in occurrentibus casibus omninò servari curabitis. Quod Nos à Fraternitatibus vestris eo fidentiùs expectamus, Nobisque pollicemur, quo magis Nobis ipsi conscii sumus, nihil diligentiæ, aut studii à Nobis prætermissum fuisse, sive in perpendendis, ac discutiendis

articulis, quos Episcopi in præfatis Cleri Comitiis adunati, licèt non unanimi sententia, proposuerunt, desumendisque ex ipsa eorum discrepantia notionibus, ad rem penitùs percipiendam, rectoque judicio definiendam opportunis; sive in legendis, ponderandisque sententiis scripto exaratis à Venerabilibus Fratribus nostris hujus S. R. E. Cardinalibus, quorum hac de re consilia exquisivimus; sive in cæteris omnibus exequendis atquè præstandis, per quæ Divini luminis adjutorium, quod interim flagrantissimis votis implorare non prætermisimus, Nobis promereri possemus.

§. 11. Neque verò dubitamus, quin Charissimus quoquè in Christo Filius noster Rex Christianissimus, postquàm susceptum à vobis consilium non solùm probavit, sed etiam, ut supra innuimus, suis ad Nos datis litteris fovere, & adjuvare non recusavit; pro sua perspecta in Deum, & Ecclesiam religione, ac pietate, validam Fraternitatibus vestris opem præbere studeat, quo tam vobis, quam inferioribus Ecclesiæ ministris, liberum, & integrum sit, ad superius descriptam agendi normam sacrorum Mysteriorum administrationem moderari. Qua quidem fiducia freti, nos hic sermonem minimè habendum existimavimus de reliquis Fratrum vestrorum articulis respicientibus Episcopalia jura circa eorumdem Sacramentorum participationem concedendam, vel denegandam, & varias super hac re obortas controversias; sed potiùs cum ipso Christianissimo Rege per alias litteras nostras agendum duximus, ut is sacra Episcopatus jura, sua animi magnitudine, ac præstanti virtute tueatur. Quod ipsum, & proprio, & majorum suorum more, facturum certò confidimus: ut nobilissimæ Galliarum Ecclesiæ, illius regio favore nostris, vestrisque studiis obsecundante, suum, pristinum decorem retinuisse, & perturbatam ad tempus tranquillitatem citò recuperasse lætentur. In cujus optatissimi eventus auspicium, Fraternitatibus vestris, cunctisque populis Pastorali curæ vestræ concreditis, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, die decima sexta Octobris MDCCLVI. Pontificatus nostri anno decimoseptimo.

FINIS.

IN-

INDEX GENERALIS
OMNIUM RERUM, ET VERBORUM NOTABILIUM,
QUÆ IN HOC TRIBUNALI CONTINENTUR
LOCUPLETISSIMUS, ALPHABETICE DISPOSITUS.

P. paginam: V. verbum: Q. quæstionem: N. numerum marginalem Romanum indicant.

A

Abbates exempti possunt sibi eligere Confessarium. p. 521. n. 79. Quæ dicatur propria sedes Abbatum, ut Episcopus Ecclesias Parochiales illorum visitare non possit? p. 805. §. *Præcipua.*

Abbatissa habet in suas subditas potestatem domesticam. p. 142. n. 55. Potest impropriè suos Clericos suspendere. *ibid.* Potest conferre beneficia ex privilegio Sedis Apostolicæ, & privatè suas subditas benedicere, *ibidem.* Ut sit talis debet ad minus triginta annorum eligi. p. 88. n. 27. Irritare potest vota Monialium. p. 142. n. 56. & p. 362. n. 39. Est incapax jurisdictionis spiritualis. p. 142. n. 55. Quoad horas suis Monialibus dispensare non potest. p. 362. n. 94. Non potest sibi eligere Confessarium. p. 521. n. 79.

Abbreviatio vitæ. v. *Suicidium.*

Abintestato morienti quomodo succedant hæredes? p. 270. n. 68. p. 537. in casu 3. His deficientibus, succedit Rex. *ibid.*

Ablutio digitorum in Missa. p. 637. n. 86.

Ablutio in baptismo debet esse ante, in, & post formam. p. 438. n. 51.

Abortus non licet nec per medicinas intendere directè. p. 304. n. 25. Est gravius peccatum pollutione. p. 729. §. *Tum etium.*

Abrogatio Legis. v. *Consuetudo.*

Absolvere ab interdicto quis possit? p. 561. n. 26.

Absolvi non potest reus qui juridicè interrogatus à Judice veritatem negat. p. 318. n. 52. *ibid. in casu.*

Absolutio cui deneganda, vel differenda? p. 10. §. *Videat.* Est actus judicialis. p. 494. n. 7. Perficit Sacramentum Pœnitentiæ. p. 544. §. *Accedit.* Dare eam sub conditione de futuro est sacrilegium, p. 555. *in casu* 1. Absolutus vigore alicujus Bullæ, seu Jubilæi à censuris, non est absolvendus cum reincidentia. p. 554. n. 18. Ad quem pertineat absolutio ab excommunicatione? p. 554. n. 15. Potest à censuris dari absenti, ignoranti, immò existenti in mortali. p. 554. n. 16. Absolvi potest ab una excommunicatione, remanente alia. *ibid.* Absolutus ab ea quatuor observare debet. *ibid.* n. 17. Absolutus in periculo, vel articulo mortis à casibus reservatis an teneatur præsentari Superiori, si convaluerit? p. 557. n. 19. Si non se præsentet reincidit in excommunicationem. p. 578. *ibid.*

Absolutionis in Sacramento Pœnitentiæ genuinus sensus. p. 494. n. 8. Est pars essentialis. p. 493. n. 5.

Abstemius ad quod munus sit irregularis? p. 564. n. 39.

Abstinentia Quadragesimalis nullam perniciem infert. p. 115. §. *Hæc vobis.*

Acatholici non habent legitimam Scripturam. p. 171. n. 26.

Acceptio personarum quid? p. 295. n. 1. Quandò non erit peccatum? *ibid.* n. 2. An sit acceptio personarum dare Beneficium consanguineis? p. 297. n. 7. Non est talis dispensare facilius ad contrahendum Matrimonium cum divitibus, quam cum pauperibus. p. 297. n. 8. Quandò locum non habeat hujusmodi acceptio? *ibid.* n. 9.

Accesio quid, & quotuplex? p. 262. n. 51.

Accusatio quid? p. 314. n. 47. Differt à Denuntiatione. *ibid.*

Accusatoris peccata, p. 131. n. 34. tenetur probare crimen. p. 314. n. 47.

Accusator temerarius quis? p. 317. n. 49. Qui ad accusandum prohibeantur? *ibid.*

Accusatus tenetur veritatem fateri. *ibid.* n. 50.

Acedia quid? p. 119. n. 107. Ejus filiæ. *ibid.* n. 108.

Acetum consecrari non potest. p. 455. *in casu* 1.

Acolythatus quid, ejus materia, forma, & institutio? p. 612. n. 32.

Acolythi vestes. *ibid.* Agere potest vices Subdiaconi. *ibid.*

Acromantia quid? p. 399. n. 112.

Actio quælibet infidelium non est peccatum. p. 182. n. 39.

Actionum genus. v. *Genus.*

Actus humani quid, & quotuplex? p. 33. n. 8. An detur actus indifferens nec bonus, nec malus moraliter? p. 46. n. 42.

Actus legis sunt quatuor. p. 121. n. 6.

Actus internos potest Ecclesia indirectè præcipere. p. 143. n. 59.

Actus charitatis est virtualiter contritio. p. 496. n. 14.

Actu unico duobus præceptis satisfieri potest. p. 548. n. 138.

Actus indifferens an peccaminosus? p. 65. n. 31.

Actus externi sunt verè & propriè morales, seu boni, vel mali. p. 56. n. 53. Aliquandò per accidens superaddunt specialem malitiam actui interno. *ibid.*

Actus fidei duplex. p. 173. n. 28. Quandò elici debet? p. 175. n. 31.

Actus Religionis quot sint? p. 349. n. 7.

Adeps, seu sagimen an liceat in die jejunii comedere? p. 108. n. 95.

Adhortatio ad Episcopos, & Prælatos ad sinceram adversus Religiosos conjunctionem. p. 608. §. *Denique.* Et ad Regulares ut reverentia, & obsequio Prælatos Ecclesiasticos venerentur. *ibid.*

Adjurare Dæmones quandò licitum? p. 353. n. 23.

Adjuratio Divini nominis quid, & quotuplex? *ibid.*

Admonitio ad Concionatores. p. 140. Debet præmitti ante censuræ inflictionem. p. 550. n. 4.

Adoptio quid, & quotuplex? p. 699. n. 75. Adoptans debet esse masculus, & quidem sui juris, & ad minus viginti quinque annorum: Mulier adoptare non potest nisi ex privilegio. p. 700. num. 75. Debet adoptans excedere adoptatum ad minus decem, & octo annis, & persona extranea cum adoptatur debet esse præsens adoptanti, & consentire in adoptione. *ibid.*

Adoratio quid, & quotuplex? p. 350. n. 10.

Advenæ tenentur ad leges loci ad quem veniunt. p. 159. n. 84.

Adventitia Bona. v. *Bona Castrensia.*

Advertentia interpretativa quæ, & quando peccatum? p. 73. n. 57.

Adul-